

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
MusiiKin koulutusohjelma

Valtteri Happonen

TYÖKALUJA TYÖELÄMÄÄN

Toiminnallinen rumpujensoiton opetus musiikin perustasolla

Opinnäytetyö
Toukokuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2015
Musiikin koulutusohjelma

Siltakatu 1
80100 JOENSUU

Tekijä
Valtteri Happonen

Nimeke
Työkaluja työelämään. Toiminnallinen rumpujensoiton opetus musiikinperustasolla.

Tiivistelmä

Opinnäytetyön avulla selvitin, miten musiikin perustason opetuksen yleisimpään ikäluokkaan eli 7-16-vuotiaita oppilaita voidaan motivoida ja innostaa oppimaan rumpujensoittoa tekemisen ja kokemusten avulla. Tutkin myös, kuinka oppijan arkipäivän elämä ja oppituntien aiheet voisivat olla lähempänä toisiaan sekä mitä vaikutuksia tällä on oppimiselle.

Oppimisteorioiden ja kyselytutkimuksen avulla halusin selvittää, mitä rumputunnin tulisi sisältää, jotta opettaja voisi omalla toiminnallaan ja aihevalinnoillaan innostaa oppilaitaan itsenäiseen harjoitteluun. Tarkoituksena oli saada käytännön vinkkejä, joiden avulla opettaja voisi tukea oppilaansa muusikkouden tasapainoista kehittymistä sekä saisi yhdistettyä oppituntinsa aiheet oppilaan muihin oppimisympäristöihin.

Opinnäytetyön tarkoitus oli antaa itselleni hyvät lähtökohdat opintojen jälkeiseen työelämään. Pyrin tekemään opinnäytetyöni siten, että pystyisin hyödyntää aineistoa myös syyskuussa 2014 aloittamissani kasvatustieteen opinnoissa.

Kieli
Suomi

Sivuja 49
Liitteet 2
Liitesivumäärä 2

Asiasanat
Toiminnallisuus, musiikin perustaso, rummut

THESIS
May 2015
Degree Programme in Music

Siltakatu 1
80100 JOENSUU
FINLAND

Author
Valtteri Happonen

Title

Ideas for Drum Teachers. Functional Drum Teaching in the Basic Level of Music Education.

Abstract

This thesis is about how to teach drums to children from 7 to 16 fundamentally and how to motivate them to practise drums by doing and playing experiences. In this thesis I explored ideas to fit the subjects of drum lessons to pupils' other hobbies, school and everyday life and how that affects learning.

The theories of learning and inquiries were utilized to find out themes for a motivating drum lesson. The goals of thesis were also to get practical ideas for supporting the pupil's musical growth and to match drum lessons' subjects to pupil's everyday life.

The purpose of this thesis was to give the author a good starting point to be a drum teacher after graduation from the university of applied sciences. The studies of education sciences, which I started in the fall of 2014, have given inspiring themes to use the results of this thesis.

Language
Finnish

Pages 49
Appendices 2
Pages of Appendices 2

Keywords

functional, basic level of music education, drums

Sisältö

Liitteet.....	5
1 Johdanto.....	6
2 Viitekehys	8
3 Teoriatausta	9
3.1 Kysely aineistonkeruu menetelmänä.....	9
3.2 Oppimiskäsitykset	10
3.2.1 Kinesteettinen ja auditiivinen oppimistyyli	11
3.2.2 Ongelmalähtöinen oppimiskäsitys	12
3.2.3 Praksiaalinen musiikkikasvatusfilosofia.....	13
3.2.4 Sosiokulttuurinen oppimiskäsitys	15
3.2.5 Osallistava pedagogiikka.....	16
3.2.6 Tekemällä oppiminen	17
3.3 Tutkimusmenetelmät	19
4 Tutkimuskysymykset	19
5 Opinnäytetyön toteuttaminen	20
5.1 Opinnäytetyön kohderyhmä ja aineiston hankinta.....	20
5.2 Aineiston käsittely ja analyysi	21
6 Tulokset.....	22
6.1 Rumputuntien sisällöllinen tarjonta.....	22
6.2 Tavoitteet ja tavoitteisiin pääseminen	27
6.3 Mielenpitoita nuottien käytöstä rumputunneilla.....	29
6.4 Soittotuntien toiminnallisuus ja tekemällä oppiminen	31
6.5 Rumputuntien aiheita musiikin perustasolla	33
6.6 Rumputuntien aiheiden yhdistäminen oppilaan arkielämään.....	36
6.7 Oppilaiden luontevin tapa oppia	38
6.8 Mitä rumputunneilta odotetaan?	38
6.9 Mitä parannettavaa rumputunneilla olisi?	40
6.10 Mikä on ollut mukavinta rumputunneilla?	42
7 Yhteenveto ja pohdinta.....	43
8 Jatkotutkimussuunnitelma	45
Lähteet	47

Liitteet

Liite 1. Kysely opettajille

Liite 2. Kysely oppilaille 22. ja 24.9.2014

1 Johdanto

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli saada mahdollisimman tarkka kuva oppimisesta sekä selvittää, miten opettaja voi vaikuttaa oppilaansa kehitykseen toiminnallaan. Lähdin etsimään vastauksia kyselytutkimusten ja oppimisteorioiden avulla. Halusin myös löytää työkaluja toiminnallisen rumputunnin rakentamiseen. Opinnäytetyössäni keskityn rumpujensoitonopetukseen musiikin perustasolla, koska ennen tutkimusprosessin aloittamista ja sen jälkeen olen opettanut musiikin perustason oppilaitoksessa. Toisena tutkimuskohteena opinnäytetyössäni on ollut opetuksen motivoiva ja oppijan minäkuvan kehitystä tukeva rooli. Mielestäni rumpujensoiton opetuksessa on tärkeää, että oppilas voi vaikuttaa oppituntien sisältöön, koska osallistumisen tunne ja osaamisen kokemukset antavat oppilaalle positiivisesti kasvattavia kokemuksia. Kokemukset tukevat rumpujensoiton oppimista ja myös oppilaan harrastuksia, arkielämän askareita ja sosiaalisissa tilanteissa selviämistä.

Opinnäytetyössäni olen selvittänyt, miten oppijan oppimista voidaan tukea kokemusten ja yhdessä tekemisen avulla, miten toiminnallisuus näkyy rumputuntien sisällössä, miten toiminnallisuutta voidaan lisätä, millä keinoilla voidaan motivoida oppilaita itsenäiseen harjoitteluun sekä kuinka rumputuntien ja oppilaan arkielämän välistä kuilua voidaan pienentää.

Opinnäytetyöni ajatus syntyi halusta kehittää omaa opettajuuttani eteenpäin kohti innostavampaa tapaa ohjata oppilaita eteenpäin rumpujensoitossa. Lähtiessäni tutkimaan oppimisteorioita tärkeimpänä ajatuksena minulla oli löytää työkaluja innostavan soittotunnin rakentamiseksi. Musiikin perusopetuksessa on tullut usein vastaan oppilaita, joilla musiikin harrastaminen jää ainoastaan rumputunnille sekä kotona yksin soittamiseksi. Rumpusetti on yhtyesoitin, jota soiteetaan enemmän erilaisissa yhtyeissä kuin yksinään. Hyvin usein musiikkioppilaitoksissa on erilaisia yhteissoitto mahdollisuuksia, muun muassa puhallinorkesterit, pienyhtyeet ja bändikurssit, joiden aiheisiin rumputuntien aiheet olisi mahdollista yhdistää. Tällä tavoin oppilaan musiikillinen tietämys ja käytännön tieto karttuu (Anttila & Juvonen 2005, 30.)

Musiikin perustaso opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarpeelliset taidot rumpujen soittoon yksin ja ryhmässä, musiikin kuunteluun sekä itsenäiseen harjoitteluun ja tutkimiseen (Iisalmen musiikkiopisto, 29.11.2014). Opettajan roolissa tavoitteena on myös tukea oppilaan muusikkouden kehitystä yhteisön jäsenenä sekä herättää oppilasta tiedostamaan kriittisesti omaa tekemistään. Opin näytetyöni tarkoituksena oli myös löytää vinkkejä, joiden avulla opettaja voisi tukea oppilaansa muusikkouden tasapainoista kehittymistä.

Musiikin perustason opetus noudattaa usein musiikkioppilaitoksen opetussuunnitelmaa. Rumpujensoiton opettaja voi itse tehdä tarkemmat henkilökohtaiset opetussuunnitelmat, jotta oppilas oppisi vaadittavat ja tarpeelliset taidot sekä päästäisiin sovittuihin opetuksellisiin päämääriin. Nykyisin opetussuunnitelmissa kuvataan oppijaa aktiivisena tiedon hankkijana, joka valikoi annettavasta tiedosta itselleen tarpeellisimmat. Oppijaa täytyy rohkaista ilmaisemaan itseään ja innostaa itsenäiseen harjoitteluun.

Tutkin kuinka oppilaan arkipäivän elämän ja oppituntien välinen kuilu voitaisiin kuroa umpeen. Opetuksen sisältäessä rumputuntia ja arkielämää yhdistäviä aiheita oppilas pystyy sisäistämään aiheen paremmin ja saa tarpeellisia käytännöntaitoja (Ahola, Kivelä, & Nieminen 2005, 13). Toiminnallisen ja kokemuksellisen rumpujensoitonopettamisen tutkimisen tavoitteena on ollut antaa itselleni hyvät lähtökohdat ammattikorkeakouluopintojen jälkeiseen työelämään.

Tutkimuksessani olen keskittynyt varsinkin niihin oppimiskäsityksiin, jotka liittyvät eniten musiikin perusopetuksen ja tutkimusprosessin aikaisten omien oppilaitteni ikäryhmään eli 7-12 -vuotiaisiin. Tutkimusaineistoa olen hankkinut oppilas- ja opettajakyselyllä. Oppilaskyselyyn vastasi omia oppilaita, joita olen opettanut kirjoitusprosessin aikana Pohjois-Karjalan alueella, muun muassa Joensuussa.

Hypoteesina on ollut opetustapa, jossa yhdistetään soittotuntien aihe oppilaan arkielämään. Oppilasta voidaan näin innostaa harjoittelemaan rumpujensoittoa (Linnankivi, Tenkku & Urho 1988, 231). Konkreettisten kokemusten ja arkielä-

män esimerkkien avulla oppilas saa perustiedon lisäksi tärkeää käytännöntietoa. Osaamisen, osallistumisen tunteiden ja soittokokemusten avulla luodaan oppimistilanteeseen toimijuutta (Kumpulainen, Krokfors, Lipponen, Tissari, Hilppö & Rajala 2010, 23). Motivoivien oppimiskokemuksien avulla opettaja innostaa oppilasta käyttämään omaa luovuuttaan ja kehittämään uutta.

Rumpujensoiton käytännönläheisyyden takia oppimisen ja opettamisen tulisi tapahtua tekemällä asioita konkreettisesti. Pääpaino tulisi olla yhdessä soittamisessa, kuuntelemisessa ja uuden luomisessa. Nuotinlukua ei pidä liikaa painottaa, koska muuten mielenkiinto saattaa kärsiä. Hypoteesia miettiessäni mietin itseäni oppijana ja niitä soittotunteja, jotka ovat lapsuus- ja nuoruusaikana innostaneet minua omatoimiseen harjoitteluun. Hypoteesin teossa olen hyödyntänyt omien opetustuntien tapahtumien ja keskustelujen reflektointia.

2 Viitekehys

Opinnäytetyössäni olen käyttänyt käsitteitä oppija ja oppilas. Oppija käsitteen kuvaus on riippumaton kontekstista ja merkitys vaihtelee siitä, mihin oppimisen teoriaan viitataan. Oppija tiedostaa aktiivisesti omaa tekemistään ja pystyy vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Oppilas käsitettä pidän oppimisympäristöön sidonnaisena alakäsitteenä oppijalle. Oppilas käsitettä käytetään tilanteissa, joissa opettaja toimii asiantuntijan roolissa. Olen käyttänyt oppija käsitettä oppimiskäsitysten kuvausten yhteydessä, jotta lukija saisi mahdollisimman neutraalin käsityksen oppijasta toimijana. Oppilas käsite yhdistetään usein peruskoulun oppimisympäristöön, mikä olisi tässä tapauksessa harhaanjohtavaa oppimiskäsitteitä kuvatessa. Oppilas käsite kuvaa opinnäytetyössäni aktiivista toimijaa, joka on omasta tahdostaan ilmoittautunut soittotunneille hakemaan tukea rumpujensoiton oppimiseen.

Oppimisympäristöksi määritän opinnäytetyössäni rumpuluokan, jossa oppitunnit pidetään. Oppimisympäristöön kuuluu rumpuluokka kaikkine soittimineen ja tarvikkeineen. Oppimisympäristöön vaikuttaa oppilaan ja opettajan dynaaminen

vuorovaikutus. Laajempi määrittäminen olisi tämän tutkimuksen osalta turhaa ja myös vaativaa, koska kirjoitusprosessin aikana olen harvoin tavannut oppilaitani tilanteessa, jossa olisin voinut ollut vuorovaikutuksessa heidän kanssaan muulloin kuin soittotuntien aikana. Oppimisyhteisö sisältää ne oppijan yhteisöt, joihin hän kuuluu ja joissa oppimista on mahdollista tapahtua. Oppimisyhteisöjä rumputunnin yhteisön lisäksi ovat perhe, koulu, muut harrastukset ja kaverit.

3 Teoriatausta

3.1 Kysely aineistonkeruu menetelmänä

Kysely aineistonkeruu menetelmänä on tehokas tapa hankkia tutkittavasta aiheesta paljon laadullista tietoa. Hyvin laaditut kysymykset helpottavat kyselyistä saatujen aineistojen luokittelua. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009) mukaan avointen kysymysten avulla tutkija voi saada aiheeseensa uusia näkökulmia. Valitsin avoimet kysymykset juuri tämän mahdollisuuden takia. Avointen kysymysten lisäksi kyselyssä käytetään monivalintakysymyksiä sekä asteikkoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 199.) Monivalintakysymyksiä tutkija rajaa vastaukset vastausvaihtoehdoilla. Monivalintakysymysten jälkeen vastaajan on mahdollista vastata avoimeen kysymykseen, mikäli mikään vaihtoehdoista ei sovi hänelle. Asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä vastataan sen mukaan, ollaanko kysymyksen kanssa samaa vai eri mieltä. Asteikot ovat yleisimmin 5- tai 7-portaisia, nousevia tai laskevia (Hirsjärvi ym. 2009, 200). Kyseiset vaihtoehdot eivät olleet opinnäytetyölleni olennaisia tärkeitä tiedonkeruu menetelmiä, joten en käyttänyt niitä.

Aineistonkeruussa minua helpotti oma aikaisempi tieto rumpujensoiton opetuksesta, koska pystyin tietojeni ja taitojeni avulla laatia hyvät kysymykset kyselyyn. Hirsjärven mukaan (2009) kyselyihin liittyy epävarmuutta siitä, miten tosiaan vastaajat ottavat kyselyyn vastaamisen, onko vastaukset rehellisiä ja ovat vastaajat perehtyneet kysyttävään aiheeseen. Usein kyselyiden vastauksissa

on katoa, jolle kyselynlaatija ei mahda juuri mitään. (Hirsjärvi ym. 2009, 200). Katoa ilmeni myös omassa kyselyssäni vaikka pyrin vähentämään sitä tietoisesti valitsemalla ennalta tuttuja vastaajia.

3.2 Oppimiskäsitykset

Oppiminen (learning) on sellaisia käyttäytymisessä havaittavia pysyviä muutoksia, jotka jollakin tavalla ovat olion ja ympäristön vuorovaikutuksesta syntyneitä, joko siten, että ympäristö systemaattisesti opetuksen avulla pyrkii muuttamaan käyttäytymistä, tai siten, että vaikutus on tahontonta (Uusikylä & Atjonen 2005, 18).

Oppimisteorioita on kehitetty perustelemaan ihmiseen oppimista. Teoriat eivät poissulje toisiaan vaan täydentävät toisiaan ja antavat erilaisia näkökulmia oppimisesta. On mahdotonta sanoa, mitä tiettyä oppimisteoriaa opettaja on hyödyntänyt opetuksessaan. Oppimistilanteesta tulee sekä oppilaalle että opettajalla epämiellyttävä, jos opettaja miettii kokoajan käyttämiään oppimisteorioita. Tärkeintä on tiedostetaan teoriat ja käyttömahdollisuudet.

Tässä osiossa kerron kaksi klassisinta esimerkkiä oppimiskäsityksistä sekä käsitykset soitonopetuksessa ja oppimisesta, jotka ovat antaneet ajatuksia ja vinkkejä toiminnalliseen oppimiseen ja kokemuksia hyödyntävään opettamiseen. Oppimiskäsityksiä etsiessäni tarkoituksena oli löytää käsityksiä, joissa huomioidaan oppijan osallistuminen, oppijan ja opettajan yhteistyö sekä luovuuden opettaminen. Tekemisen ilo, minäkuvan kehittyminen ja musiikin psykologiset vaikutukset olivat myös tärkeitä kriteereitä oppimisteorioita etsiessä.

Oppimisteorialla tarkoitetaan teoreettisia malleja oppimisesta. Kaksi tunnetuimpaa teoriaa ovat behaviorismi ja kognitivismi. Behaviorismi oli ennen 1960-lukua vallalla oleva käsitys oppimisesta. Kyseisen teorian mukaan ihminen oppii konemaisesti uusia taitoja. Nurmen, Ahosen, Lyytisen, Lyytisen, Pulkkisen ja Ruoppilan mukaan (2006) oppimiseen ei liittynyt lainkaan tunteita tai mielenkiintoa opittavaa aihetta kohtaan. Tunnetuimpia behaviorismin ajatuksia on John. B. Watsonin ajatus ihmisen olevan syntyessään tyhjä taulu, "tabula rasa" (Nurmi ym. 2006, 295.)

Teoriapainotteinen käsitys oppimista laajeni 1960-luvulla käsittämään olemassaolon tiedostamisen ja oman ajattelun käytön. Kognitiivisen teorian mukaan oppimiseen kuuluu tiedon prosessointia eli kognitioita. Ihmisellä on myös korkeampia henkisiä toimintoja, joiden avulla hän pystyy refleктоimaan omaa oppimistaan ja tekemistään. Edellä mainitsemani behavioristinen ja kognitiivinen oppimisteoriat ovat esimerkkejä siitä, miten käsitykset oppimisesta kehittyvät ajan myötä. Mielestäni rumpujensoitonopettajan ammattitaitoon kuuluu soittotaidon lisäksi oppimiskäsitteiden tiedostaminen ja hyödyntäminen opetustyössä.

3.2.1 Kinesteettinen ja auditiivinen oppimistyyli

Rumpuja soittaessa tulee usein kuuma. Tämä kertoo rumpujen soiton fyysisyydestä. Rumpuja soittaessa on usein myös haastavaa pysyä paikoillaan ja liikuttamatta muita kehon osia kuin käsiä ja jalkoja. Soiton aikana jaloilla ja käsillä on oma tehtävä. Haastetta lisää vielä, jos rumpali käyttää ääntään laulamiseen tai opettamiseen. Fyysiseen toimintaan pohjautuvaa oppimistyyliä kutsutaan *kinesteettiseksi oppimiseksi* (Jyväskylän yliopisto, 6.3.2015b). Kinesteettistä oppimista tukevat toiminnalliset harjoitukset ja konkreettiset palkinnot, kuten onnistuneesti soitettu kappale ja siitä tehty äänite. Kinesteettisesti oppivat ihmiset viestivät elein, nauttivat kosketuksesta sekä tiedostavat osaamisensa.

Auditiivinen oppiminen eli kuuloaistin varainen oppiminen on rumpujensoiton harjoittelussa hyvin oleellisessa osassa. Musiikilliset elementit, kuten fraseeraus ja dynamiikka vaihtelut, ovat haastavia ymmärtää muuten kuin kuuntelemalla. Auditiivista oppimista on kuunteleminen, sanallisten ohjeiden kuuntelu sekä keskittymistä siihen miltä jokin kuulostaa (Jyväskylän yliopisto, 6.3.2015a). Sanalliset tehtävien suullisesti kerrotut ratkaisut tukevat kuulonvaraista oppimista.

Rumpujensoiton tasapainoiseen oppimiseen vaaditaan sekä kuuntelemista että tekemistä. Kuulemansa kokeileminen käytännössä antaa oppijalle konkreettisia palkintoja toiminnasta sekä ohjaa oppijaa muuttamaan toimintaansa oikeaan

suuntaan. Esimerkiksi kuunneltuaan musiikkiesimerkin äänitallenteelta tai opettajalta, oppilas pyrkii toistamaan kuulemansa. Oppilaan rumpujensoitto taito kehittyy, kun hän pyrkii kuulonvaraisesti löytämään ratkaisun ja onnistuu soittamaan kuulemansa oikein. Onnistunut suoritus ei ole pelkkä esimerkin kopiointi vaan tuloksessa kuuluu myös oppilaan oma persoona. Tällä tavoin kuuntelun ja vuorottelun avulla oppilas kartuttaa käytännön tietämystä ja käsitystään itsestään toimijana musiikin parissa (Elliot 1995, 82).

3.2.2 Ongelmalähtöinen oppimiskäsitys

Lapset tarvitsevat apua hyödyntääkseen mahdollisuutensa ja voittaakseen oppimisen esteet (Ikonen & Krogerus (toim.); Ikonen 2009, 136).

Oppilas voi hakeutua musiikin perustason opetukseen, kun hän kokee, ettei hän pysty itsenäisesti opiskelemaan rumpujensoittoa. Kehitystä estävä haaste voi esimerkiksi olla epätietoisuus, mistä ja miten rumpujensoiton opettelu kannattaisi aloittaa? Oppilas haluaa tässä tilanteessa ohjausta oppimiselleen ja haluaa varmistaa oman oppimisensa oikean suunnan hankkiutumalla opetukseen.

Poikelan (2002) mukaan ongelmalähtöisen oppimiskäsityksen mukaan oppimisen taustalla on ongelma. Ongelmaa ei ole tarkoitus ratkaista itse vaan ratkaisu tulisi löytää yhteistyön avulla. Opettajan rooli on olla tutoropettajana, joka edesauttaa oppilaan omatoimista oppimista omilla neuvoillaan. Tutoropettajan tärkein tehtävä on pitää oppiminen sovitussa kontekstissa ja suunnassa (Poikela 2002, 38.)

Ongelmanlähtöinen oppiminen näkyy rumputunneilla oppilaan ja opettajan yhteistyönä, esimerkiksi tunnin kuuntelutehtävässä. Oppilas ja opettaja selvittää yhdessä, minkälainen muotorakenne kappaleessa on ja mikä on rumpalin tehtävä kyseisessä kappaleessa. Oppilas saa itse ratkaista ongelman ja opettaja ohjaa oppilaan oppimista ohjeiden avulla (Poikela 2002, 60). Ongelmanlähtöiselle oppimiselle tyypillistä on käytännönläheisten ongelmien ratkaisu ja niiden pohjalta käytännöntaitojen oppiminen (Poikela 2002, 38; ks. Schmidt 1983, Barrows 1985, Woods 1994).

Ongelmalähtöinen oppiminen kannustaa tekemään opittavasta aiheesta omia oletuksia ja kehittämään teorioita. Itse kokeilemalla ja käytännön kokemusten avulla testataan aiempien kokemusten avulla saatu tieto. Onko aikaisemmat oletukset olleet väärä? Miten ne ovat olleet väärä? Miten mielikuva opeteltavan kappaleen rumpukompista muuttuu kappaletta kuunnellessa ja kokeillessa eri rumpukomppi vaihtoehtoja. Löydettyämme oikean tavan esimerkiksi soittaa kappale alusta loppuun täytyy muistaa antaa mahdollisuus muille vaihtoehdoille ja uusi näkökulmille (Poikela 2002, 45). Kriittinen arviointi omaa tekemistä kohtaan johtaa elinikäiseen oppimiseen ja muusikkouden kehittymiseen.

3.2.3 Praksiaalinen musiikkikasvatusfilosofia

Praksiaalinen musiikkikasvatusfilosofia kuvaa oppimisen olevan kuuntelun ja tekemisen vuorottelua. Kuuntelutaito ja taito eritellä musiikillisia elementtejä on yksi oppimisen edellytys. Poimimme kuulon avulla ympäriltämme tietoa, jotka ohjaavat tekemistämme. Rumputunnilla oppilas kuuntelee opettajan soittoesimerkkiä ja pyrkii toistamaan kuulemansa. Tarkoitus on soittaa esimerkki käyttämällä omia soittotaitoja ja musiikillista tyyliä. Täydellinen esimerkin toistaminen ei ole onnistunut suoritus. Harjoituksen onnistuneessa lopputuloksessa kuuluu myös oppilaan oma persoona.

Kuuntelemisen ja esittämisen tasapuolinen harjoittaminen kehittää oppijan mielenäkökuvaa ja itseluottamusta. Kuuntelukokemukset kartuttavat musikaalista tietoa sekä tukevat oppilaan muusikkouden kasvua (Anttila & Juvonen, 2002, 44, 53). Elliotin mukaan (1995) muusikkouden kasvun perustana on musiikin ymmärtäminen kuulemansa perusteella ja tiedon oikeanlainen käyttö musiikissa (Elliot 1995, 68).

Anttilan ja Juvosen (2002) mukaan praksi on tilanteeseen sidonnaista ja kriittisesti tiedostettua toimintaa. Praksiksen vastakohta on toiminta, jonka tavoitteena on ainoastaan tehtävän onnistunut suoritus tai toistaminen. (Anttila & Juvo-

nen 2002, 21.) Praksiaalisen musiikkikasvatusfilosofian mukaan muusikkous koostuu viidestä tietämisen muodosta (Elliot 1995, 54):

- *Proseduaalinen tieto*, ”tietoydin”, jossa tiedon osa-alueet yhdistyvät yhteiseksi kokonaisuudeksi.
- *Muodollinen eli formaalinen musiikillinen käsitys* karttuu non-verbaalisesti omaa toimintaa refleктоimalla tai verbaalisesti ”kirjatietona”.
- *Ei-formaalinen musiikillinen käsitys* eli käytännön tietämys. Oppijan muusikkous ja minäkuva rakentuu hankkimalla monipuolisesti kokemuksia esimerkiksi järjestämällä konserttitapahtumia ja soittamalla niissä. Ei-formaalinen käsitys kasvaa käytännön kokemusten myötä.
- *Ilmauksellinen tai intuitiivinen musiikillinen tieto* auttaa tekemään musiikilliset ratkaisut tunnepohjaisesti. Tieto karttuu tilannekohtaisesti ongelmanratkaisun avulla.
- *Ohjauksellinen tai metatason musiikillinen tietämys* käsittää oman ajattelun säätelyä rumpujen soiton aikana. Metatason tieto tukee muusikkouden pidempää ja jatkuvaa kehittymistä. Tiedossa yhdistyy persoonallinen musiikillinen arvostelukyky, käytännön ymmärrys, etiikan tiedostus sekä heuristinen mielikuvitus eli kyky ylläpitää mielikuvia, joita tarvitaan musiikillisen toiminnan aikana sekä toimintaa ennen ja jälkeen.

Opettajan on varottava väheksymästä omalla käytöksellään oppilaan mielimusiikkia eli mieluisinta musiikin toimintaa. Kuten Anttila ja Juvonen (2002) toteavat praksiaalinen musiikkikasvatusfilosofian mukaan kaikki musiikkityylit ovat tasa-arvoisia musiikillisen toiminnan alalajeja. Oppimista silmälläpitäen oppijalle tärkeimmät ja tutuimmat musiikkityylit tulisi huomioida. Opettaja voi kuitenkin esitellä oppilaalle oppilaan musiikkimieltymyksistä poikkeavia musiikkilajeja, mikäli opettaja kokee niistä olevan hyötyä oppilaan kehitykselle. (Anttila & Juvonen 2002, 49)

3.2.4 Sosiokulttuurinen oppimiskäsitys

Oppimisella on kulttuurissamme tärkeä asema (Säljö 2000, 9).

Arkielämässämme tulee jatkuvasti tilanteita, joissa opimme uusia taitoja. Uusien asioiden oppiminen on inhimillisen toiminnan tulos. Liitämme oppimiseen usein tietynlaisen oppimisympäristön, esimerkiksi luokkahuoneen. Kaikki elämän aikana hankitut tiedot ja taidot, myös luokkahuoneen ulkopuolella hankitut taidot, on oppimista. *A learning society* käsite kuvaa oppimisesta yksilön, yhteisön ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena.

Sosiokulttuurinen oppimiskäsitys sisältää oppimisen yhteisöllisen ominaisuuden rumputunneilta kattamaan aina musiikkioppilaitoksen ja ulottumaan oppilaan arkielämään. Näissä yhteisöissä oppiminen on yksilön, yhteisön ja ympäristön dynaamista vuorovaikutusta. Rumputunnilla opitaan kahden hengen yhteisössä uusia taitoja, joita voidaan soveltaa myös yhtyesoitossa. Monitahoisessa oppimisessa oppija ja yhteisö jakaa tietoa keskenään, mikä mahdollistaa jatkuvan yhteisöllisen kehityksen.

The very process of living together educates (Säljö 2009, 11).

Lainaus kertoo sosiokulttuurisen oppimiskäsityksen näkemyksen yksilön roolin tärkeydestä yhteisön jäsenenä. Ilman dynaamista vuorovaikutusta yksilön ja yhteisön välillä ei ole kehitystä.

Yksilöä ympäröivän kulttuurin kehityssuunnat ja tavat vaikuttavat oppimiseen. Sosiokulttuurisen oppimiskäsityksen mukaan on tiedettävä, mitä opitaan, kuinka paljon opitaan ja miten tulisi oppia. Esimerkiksi kirjoja on länsimaisessa kulttuurissa pidetty tärkeinä oppimisen työvälineinä. Teknologian kehitys, uudet mobiililaitteet sekä internetin monipuolinen hyödyntäminen näkyy meidän arkipäivässä sekä myös oppimisessa. Rumpujensoiton opettamisessa musiikinperustasolla edellä mainittu yhteisöllinen kehittyminen näkyy muun muassa Spotifyn ja Youtuben hyödyntämisenä opetuskäytössä. Soitonoppaisiin on myös alettu lisäämään cd- tai dvd-tallenteita. Puution (2014) mukaan nykytekniikka antaa opetukseen uusia mahdollisuuksia, joiden avulla voidaan aktivoida luovuutta.

Teknologian tuomien mahdollisuuksien avulla oppilas ja opettaja pysyvät vireinä ja yhteisestä oppimisesta tulee mielekästä. (Puutio 2014, 8)

3.2.5 Osallistava pedagogiikka

Oppimiseen vaikuttaa Kumpulaisen ym. (2010) mukaan oppijan ja tukea antavan asiantuntijan vuorovaikutus sekä tästä syntyvä osallistava oppimisympäristö. Rumputunnilla opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus muodostaa osallistumista ja toimijuutta. Osallistumisella tarkoitetaan oppijan aktiivista osallistumista ympäristön tapahtumiin muun muassa aloitteita tekemällä, vastustamalla, reagoimalla ja auttamalla (Kumpulainen ym. 2010, 23.) Osallistumista voidaan edistää rohkaisemalla oppijaa toimimaan yhdessä. Kyselemällä, kunnioittamalla oppijan ehdotuksia ja olemalla aidosti kiinnostunut oppijan elämästä voidaan oppijaa innostaa osallistumaan yhteiseen työskentelyyn (Jahnukainen (toim.); Kuorelahti, Lappalainen & Viitala. 2012, 280.) Oppijalla on tällä tavoin osallistavassa oppimisympäristössä mahdollisuus vaikuttaa tunnin kulkuun, aiheisiin sekä yhteisiin tavoitteisiin.

Kumpulaisen ym. (2010) mukaan toimijuudella tarkoitetaan uutta luovaa identiteettiä, joka syntyy osallistumisen ja yhteisöllisen toiminnan avulla. Tekemiselämme on vaikutusta muihin ja meidän ratkaisuun tehdä jotain on vaikuttanut aikaisemmat tapahtumat. Osallistavan pedagogiikan avulla oppilasta on mahdollista innostaa hyödyntämään soittotaitoja myös muualla kuin rumputunnilla sekä jakamaan opittuja taitoja toisille. Toimijuuden avulla voidaan luoda oppijalle osaamisen tunne, joka auttaa häntä ponnistelemaan päämäärän saavuttamiseksi (Kumpulainen ym. 2010, 23 & 25).

Perusidentiteetin lisäksi elämän eri tilanteisiin rakennetaan sopivia identiteettejä. Näin ollen oppimisympäristöllä on vaikutusta oppijan identiteetin kasvuun. Valinnat, kuten musiikki ja harrastusvalinnat, vaikuttavat omiin identiteetteihimme. Rumpujensoittoharrastuksen avulla pystytään tukemaan oppilaan tasapainoista kehittymistä ja muusikkouden kasvua, kun rumputunnin sisällön ja toi-

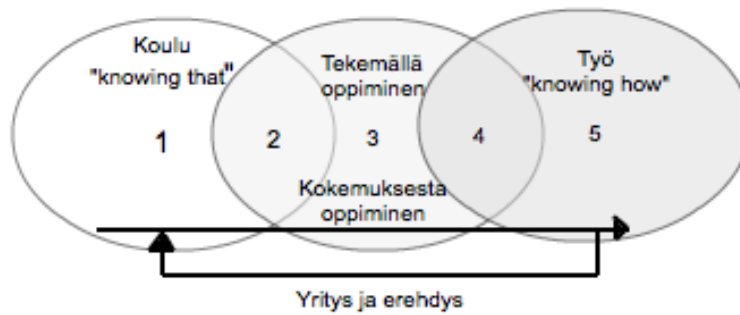
minnan vaikutus ulottua myös tuntien ulkopuolelle. Tällä tavoin rumputuntien identiteetin toiminta ei jää irralliseksi identiteetiksi vaan yhteisten tietojen ja taitojen avulla yhdistyy osittain muiden oppilaan identiteettien kanssa. Näin rumputuntien toiminnalla on mahdollista tukea oppilaan perusidentiteettiä. Osallistava ympäristö vaikuttaa oppijan (Kumpulainen ym. 2010, 53)

- luovuuden kehittymiseen
- tiedonhaku ja –käsittely taitoihin
- ongelmanratkaisu taitojen kehitykseen ja
- sosiaalisten taitojen kehitykseen.

Toiminnallisuuden lisäämisen lisäksi osallistavan pedagogiikan avulla on mahdollista päästä kohti oppilaskeskeistä opetustapaa, jota Puution (2014) mukaan pidetään Suomessa yhä enemmän ihanteellisena soitonopetustapana. Osaamisen ja osallistumisen avulla oppilas saa harjoitteluun liittyviä positiivisia kokemuksia ja kokee pystyvänsä luomaan myös uutta, mikä edistää oppimista (Puutio 2014, 11.)

3.2.6 Tekemällä oppiminen

Tekemällä oppimisella tarkoitetaan oppimista, jonka avulla koulussa opittu tieto muokkautuu oikeaksi työelämän taidoksi (Ahola ym. 2005, 13). Kyseistä oppimista voidaan tukea opetuksen avulla, joka sisältää paljon työelämälähtöisiä aiheita ja käytännön esimerkkejä. Opinnäytetyössäni työllä tarkoitan oppilaan koulua ja muita harrastuksia. Työelämälähtöisiä aiheita musiikin perustason opetuksessa on muun muassa koulun bändikerhon kappaleiden harjoittelu, kevätjuhlan järjestäminen ja tilaisuudessa soittamiseen valmentautuminen soitonopettajan johdolla.

- 1 yleissivistä ja ammatillinen perusopetus
- 2 työelämälähtöinen opetussisällöt, opetuksessa käytetyt käytännönesimerkit ym.
- 3 tekemällä oppiminen koulutusorganisaatioissa:
  - 3.1 projektioppiminen, case-oppiminen, tilaustyönä tehdyt opinnäytetyöt ym.
  - 3.2 työelämälähtöiset (fyysiset) koulutus- ja oppimisympäristöt
  - 3.3 yhteistyöorganisaatiot, esim. täydennyskoulutuskeskus, yrityshautomot ura- ja rekrytointipalvelut, T&K -organisaatiot
  - 3.4 muut yhteistyöhankkeet, esim. oppilaitosten palvelutoiminta
- 4 ohjattu työharjoittelu työelämässä
- 5 tekeminen, äänettömien ammattitaitojen kehittyminen, työssä oppiminen

Kuva 1. Kokemuksesta oppimisen prosessi (Ahola, Kivelä & Nieminen 2005, 12).

Aholan, Kivelän ja Niemisen (2005) kuvan mukaan tekemällä oppimista tapahtuu kouluoppimisen ja työn välissä, ns. rajavyöhykkeellä (kohdat 2, 3 ja 4). ”Yritys ja erehdys” –oppimisliikkeen avulla koulussa opittua perustietoa sovelletaan käytäntöön ja takaisin (Ahola ym. 12.) Käytännön kokemusten (kohdat 4 ja 5) avulla oppija alkaa sisäistämään koulussa opittua tietoa (kohdat 1 ja 2) ja hankkimaan itselleen omaa ammattitietoaan, hiljaista tietoa (Happonen 2010, 31).

Opetuksen sisältäessä tekemällä oppimista oppilaan lisäksi myös opettajan on mahdollista soveltaa perustietoaan käytäntöön ja oppia uusia työelämän taitoja. Opinnäytetyössäni pyrin selvittämään, mitä kyseinen rajavyöhykkeen oppiminen on käytännössä musiikin perustason rumpujensoitonopetuksessa.

3.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyötä varten olen kerännyt aineistoa opettajille ja oppilailleni tehdyn kyselytutkimuksen avulla. Tutkimusmenetelmiä valitessa mietin, millaista tietoa tarvitsen ja miten sopivaa tietoa löytäisin. Lähetin sähköpostin kautta aiheeseen liittyviä avoimia kysymyksiä minulle tutuille rumpujensoiton opettajille. Oppilailleni annoin kyselyn oppituntien yhteydessä.

Opettajien kyselyn avulla oli tarkoitus kerätä käytännöntietoa ja kokemuksiin pohjautuvaa hiljaista tietoa (Happonen 2010, 31). toiminnallisuudesta ja kokemuksellisesta rumpujensoiton oppimisesta. Opettajien kokemukset ovat opinnäytetyöni kannalta tärkeintä käytännön kokemusten avulla saatua tietoa. Halusin lisäksi selvittää, miten opettaja pystyisi tukemaan oppilaansa muusikkouden tasapuolisen kasvua. Oppilaskyselyllä halusin selvittää oppilaiden luontaisimman tavan oppia uutta, jotta voisin tukea heidän oppimistaan. Minulla oli mahdollisuus samalla selvittää oppilaitteni toiveita tuleville rumputunneille ja mielipiteitään jo pidetyistä rumputunneista.

4 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, miten eri teoriat kuvaavat oppimista sekä tukevatko teoriat tekemällä ja kokemusten avulla oppimista. Pyrin löytämään oppimisteorioita, jotka sopisivat rumpujen soittamisen toiminnallisuuteen ja kokemukselliseen oppimiseen. Tekemällä ja kuuntelemalla oppilaan soittotaidon kehittymisen lisäksi myös musiikillinen tieto karttuu, muusikkous ja minäkuvan kehittyä (Anttila & Juvonen 2002, 22).

Oletin että oppilaan oppiminen jää vain pintaraapaisuksi, jos opittava aihe jää vain soittotunneilla käytäväksi aiheeksi. Minulla oli tarkoitus löytää oppimisteorioita tutkimalla työkaluja rumputuntien aiheiden ja oppilaan arkielämään liittämiseen. Soittotuntien aiheen liittäminen oppilaan arkipäivän motivoi oppilasta harjoittelemaan itse vapaa-ajallaan. Itse kokeilemalla oppilas voi löytää uusia käyt-

tö mahdollisuuksia opitulle taidolle ja saa käytännön kokemusta aiheesta (Ahola ym. 2005, 13).

Tutkiessani oppimisteorioita mietin, miten voisin soveltaa löytämäni teorian tietoa opetustilanteeseen. Tällä tavoin minulla olisi mahdollisuus kehittää omaa opettajan pedagogista ammattitaitoani. Tämä voi olla esimerkiksi harjoitusten kehittäminen. Sopivien sovellusten avulla pystyisin tukemaan oppilaan soiton tekniikan, rytmisoittotaitojen ja muusikkouden kehittymistä.

Jäsennän opinnäytetyötäni seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Tukevatko oppimisteoriat tekemällä ja kokemusten avulla oppimista?
2. Miten oppimisteorioita pystytään soveltamaan käytäntöön?

5 Opinnäytetyön toteuttaminen

5.1 Opinnäytetyön kohderyhmä ja aineiston hankinta

Keräsin opettajilta kyselytutkimuksen avulla opetusmenetelmiä. Tein kahdeksan avoimen kysymyksen kyselyn (ks. liite 1), jonka lähetin sähköpostilla seitsemälle rumpujensoitonopettajalle. Kyselyyn vastasi kuusi opettajaa, jotka opettivat pääkaupunkiseudulla, Pohjois-Savon ja -Karjalan alueella. Valitsin kyselyyn aktiivisesti opettavia opettajia ympäri Suomea, jotta kyselytutkimuksen tuloksia pystyisin käymään Pohjois-Karjalaa laajemmalla alueella. Opetusmenetelmien lisäksi opettajien kyselyn tarkoitus oli saada uusia näkökulmia rumpujensoiton opettamiseen.

Oppilaiden ajatukset omasta oppimisesta ja rumputuntien aiheista ovat opinnäytetyölleni tärkeää tietoa. Oppilaskyselyn tavoitteena oli saada tärkeää laadullista tietoa oppilaiden luontaisista oppimistavoista ja rumputunteihin liittyvistä toiveistaan. (ks. liite 2) Halusin myös herättää oppilaitani miettimään omaa op-

pimistaan. Annoin tulosteen 11 oppilaalle ”kotiläksyksi” 22. ja 24.9.2014 soitto-tuntien aikana. Kyselyyn vastasi kahdeksan oppilasta. Suurin osa kyselyyn vastanneista oppilaista oli 7-12-vuotiaita. Vastanneista yksi oli alle kouluikäinen ja kaksi työssäkävää aikuista. Parin oppilaan huoltaja oli auttanut kyselyyn vastaamisessa.

5.2 Aineiston käsittely ja analyysi

Analysoin opettajakyselyn tulokset ensimmäisenä. Sähköpostilla saadut vastaukset yhdistin yhdeksi Word-tiedostoksi. Koodasin opettajien vastaukset O-kirjaimella, jotta opettajien henkilöllisyys ei tulisi esille tuloksissa eikä vaikuttaisi tuloksiin. (O1, O2...) Numeroin aineiston sattumanvaraisesti, joten aineiston järjestyksellä ei ole mitään merkitystä tuloksiin. Poistin aineistoista tiedot, jotka voisivat paljastaa vastaajan henkilöllisyyden. Olen merkannut poistetut tiedot suoriin lainauksiin x-merkillä.

Ensimmäisellä lukukerralla luin kaikki vastaukset läpi. Tarkoituksena oli löytää yllättäviä tuloksia, jotka nousisivat tavallisesti luettaessa esille. Toisella lukukerralla paneuduin opettajakyselyn tuloksiin kysymys kerrallaan. Kategorisoin vastaukset kysymysten mukaan. Keräsin tuloksiin yleisimmät vastaukset ja mielestäni hyödylliset erilaiset vastaukset.

Pystyin käsittelemään oppilaskyselyn tulokset heti nimettöminä, koska opastin oppilaitani vastaamaan nimettömästi. Vastaukset koodasin samaan tapaan kuin opettajien vastaukset käyttäen o-kirjainta (o1, o2...). Ensimmäisellä lukukerralla luin kaikki vastaukset läpi. Toisella kerralla aloin käymään kaikki vastaukset kysymys kerrallaan ja teemoittelin vastaukset kyselyn kysymysten mukaan. Yleisimpien vastausten lisäksi etsin myös hyödyllisiä erilaisia vastauksia sekä yhteneväisyyksiä tutkittuihin oppimisteorioihin.

Aineiston analyysillä etsin yhtäläisyyksiä aineistojen välillä. Yhtäläisyydet aineistojen välillä olivat haluttuja tuloksia, joiden avulla pystyin kehittämään opetustyyliäni enemmän toiminnalliseksi ja kokemukselliseksi. Oppilaslähtöisen

opetuksen vuoksi erityisesti oppilaiden vastauksissa ilmenneet erilaiset vastaukset olivat huomion arvoisia.

6 Tulokset

Opinnäytetyöni tutkimuksen tarkoitus oli löytää vinkkejä toiminnallisen ja kokemuksellisen rumpujensoiton opettamiseen. Opettajille ja oppilaille tehtyjen kyselyiden avulla oli tarkoitus saada tarpeellista tietoa toiminnallisen soittotunnin rakentamiseen. Etsin yhtäläisyyksiä kyselyaineistojen, aiemmin tutkimistani oppimisteorioista ja omista kokemuksista.

6.1 Rumputuntien sisällöllinen tarjonta

Ensinnäkin soittotuntien tulisi olla mukavia tilanteita, jossa sekä oppilas, että opettaja viihtyvät.. (O1)

Rumputuntien tulisi musiikin perustasolla olla oppimistilanteita, joissa sekä oppilas että opettaja viihtyvät. Rumputuntien sisältöjen ei saa stressata oppilasta liikaa tai pelotella häntä niin ettei hän uskalla tulla rumputunnille.

Soittotunnille pitää olla kivaa mennä, eikä oppilas saa liikaa stressata sitä, että onko harjoitellut riittävästi. (O1)

Perus ajatuksena pyrin pitämään sen että oppilaalla olisi hauskaa. [O4]

Opettajien vastauksissa nousi esille, että monipuolisuuden lisäksi aiheiden tulee olla sopivan haastavia oppilaan taito-tasoon nähden.

Soittotuntien täytyy tarjota oppilaalle motivoivia sisältöjä ja kuitenkin sopivan vaativia haasteita. (O2)

Samanlainen ajatus näkyy myös Vygotskyn ajatuksessa lähikehityksen vyöhykkestä. Vygotskyn mukaan (2006) oppilas pystyy opettajan opastuksessa suorittamaan haasteellisemmista tehtävistä ja pääsemään ns. potentiaaliselle kehi-

tystason tehtävistä (Nurmi ym. 2006, 87). Oppilaan haastaminen sopivan haastavilla tehtävillä eli scaffolding ilmeni myös opettajien vastauksista. Scaffolding on lähikehityksen vyöhykkeen pedagoginen sovellus, jossa opettaja haastaa oppilastaan hieman vaikeammilla tehtävillä, mitä oppilaan taitotaso mahdollistaa. Opettajan tuen avulla oppilas pääsee potentiaaliselle oppimisen tasolle ja suoriutuu haastavammista tehtävistä kun taas yksin harjoittelulla oppilas pääsee aktuaaliselle oppimisen tasolle. Sopivan vaikeat haasteet motivoivat harjoittelemaan ja auttavat oppilaita oppimaan paremmin. Sopivan haastavana tehtävänä voi olla esimerkiksi uuden harjoitellun rytmin soittaminen kaikilla rumpusetin osilla rumpusoolomaisesti tai uuteen musiikkityyliin liittyvän rumpukompin kuuntelu musiikkikappaleesta ja sen harjoittelu opettajan kanssa.

Opettajien kyselyn aineiston mukaan oppilaan tarpeet sekä tarkoitusperä täytyy huomioida soittotunteja suunnitellessa. Oppilaan hakeutuessa rumpujensoiton pariin musiikin terapeuttisen vaikutuksen vuoksi, hänelle rumputunnit tulisi tarjota enemmän terapeuttisempaa toimintaa, kuten musiikinkuuntelua tai vapaampaa yhdessä soittelu. Oppilaan ikä ja pidemmät henkilökohtaiset opetussuunnitelmat tuli myös ottaa huomioon tunteja suunnitellessa. Opettajan ja oppilaan tulee yhdessä sopia yhteiset päämäärät, jotka voivat olla lukukauden, -vuoden tai kuukauden mittaisia.

Myös pidemmät (1-3v) henkilökohtaiset opetussuunnitelmat ovat tärkeitä oppilaan kehittymiselle, riippuen tietenkin oppilaan tasosta. (O3)

Vastausten perusteella musiikinperustason opetuksessa harjoitukset painottuivat enemmän itsenäiseen soittotekniikan harjoitteluun. Musiikin kuuntelu ja cd-levyjen kanssa soittaminen mainittiin kaikissa vastauksissa, mutta vain yksi vastanneista opettajista pyrki järjestämään yhtyesoittoa tunneilleen.

pyrin järjestämään tunteja, joissa on yhtye (esimerkiksi trio) mukana.. (O3)

Olen sisällyttänyt omaan opetukseeni ns. bändisoittotilanteita mahdollisuuksien mukaan. Jos käytettävissä on ollut esimerkiksi sähköbasso vahvistimineen tai muita lyömäsoittimia, olemme oppilaan kanssa perustaneet tunnilla komppiryhmän. Komppiryhmässä olemme soittaneet opeteltavaan aiheeseen liittyviä

komppeja, rumpufillejä sekä lyhyitä sooloharjoituksia. Sooloharjoituksissa toinen soittajista komppaa solistia pitämällä tempoa esimerkiksi soittaen hihat-symbaaliin neljäsosia selkeästi. Soolovuoro vaihtuu joko toisen palatessa takaisin komppaamaan tai sovitun tahtimäärän täytyessä.

Kyselyn vastaukset kuitenkin herättivät minut miettimään, tulisiko yhtyesoittoa tarjota oppilailleni tulevaisuudessa enemmän ja aikaisemmin. Yhtyesoitto on Aholan ym. (2005) mukaan musiikin perusopetukseen sopivaa rajavyöhykkeen oppimista varsinkin opettajan ollessa läsnä. Oppilas pystyy soveltamaan oppimaansa perustietoa käytäntöön ja kartuttamaan musiikin käytännöntietoa yritysten ja erehdysten avulla (Ahola ym. 2005, 13.) Opettajan ollessa oppimisen ohjaajana, oppilas joutuu itse ratkaisemaan yhtyesoitossa eteen tulevat soitannalliset ongelmat käyttäen omia tietojaan ja hyödyntämällä aikaisempia soittotaitojaan.

Yhdessä soittaminen tuli esille oppilaiden vastauksissa ja tarpeeksi haastavat kappaleet auttavat oppilaita oppimaan paremmin. Opettajan välitön tuki ja opastus tukee nopeampaa yhtyesoiton oppimista Vygotskyn lähikehityksen vyöhykkeen mukaisesti (Nurmi ym. 2006, 87).

Rumputuntien suunnitelmassa oppilaat voidaan jakaa kahteen ryhmään:

Oppilaita jotka harrastavat rumpujen soittoa ja oppilaita jotka harrastavat rumputunneilla käymistä. (O4)

Rumpujen soittamista harrastavien soittotuntien sisällöllinen tarjonta rakentuu oppilaan mielenkiinnonkohteiden lisäksi oppilaan soittotaitojen kehittymistä ja muusikkouden edistävistä tehtävistä. Opettajien mukaan tehtävinä toimivat hyvin selkeistä kappaleista tehtävät transkriptio tehtävät. Oppilas tehtävänä on kirjoittaa kuulon varaisesti itselleen muistiin esimerkiksi hyödyllinen kompin tai rumpufillin. Transkriptio tehtävät sisältävät parhaimmillaan oppilaalle sopivasti haastavaa käytännöntietoa, mikä tukee tekemällä oppimista ja innostaa harjoittelemaan (Ahola ym. 2005, 13). Transkriptio tehtävien avulla oppilas oppii tarpeellisia käytännöntaitoja kuuntelun ja kokeilun avulla. Transkriptio tehtävien lisäksi erilaiset motoriikkaharjoitukset ja rudimentteihin pohjautuvat soittotekniikkaharjoitukset auttavat oppilasta soveltamaan perustietoaan käytäntöön.

Tekniikkaharjoitukset voivat tuntua nuorista rumpaleista hieman tylsiltä, mutta niistäkin saadaan mielenkiintoisia soveltamaan käytäntöön ja tekemällä oikeanlaiset harjoitukset.

Tylsästäkin asiasta saa mielenkiintoisen jos sen opettaa oikein ja toisinpäin. (O1)

Tekniikkaharjoitukset on tällaisessa tilanteessa hyvä piilottaa erilaisiksi melodisiksi harjoituksiksi käyttäen muitakin rumpusetin osia kuin ainoastaan virvelirumpua. Esimerkiksi Paradiddle-rudimentista on mahdollista muokata hyvin svengaavia fillejä soittamalla oikealla kädellä lattiatomia ja vasemmalla kädellä ensimmäistä etutomia käyttäen Paradiddlen käsijärjestystä. Hyvä variaatio on myös Paradiddle-komppi, jolloin oikealla kädellä soitetaan hihat-symbaalia paradiddlen käsijärjestyksen mukaisesti.

Opettajilla oli kokemuksia oppilaista, joilla kiinnostus rumpujensoittoon oli niin suuri, että opettajalla ei ollut suurta vaikutusta oppilaan kehittymiseen. Kyselyyn vastanneet opettajat pitivät itseään Poikelan mukaisessa (2004) tutoropettajan asemassa, jossa heidän tehtävän oli ohjata oppimista oikeaan suuntaan sekä pitämään oppiminen oikeassa kontekstissa (Poikela 2004, 60).

Jollain kiinnostus soittamista kohtaan on niin valtava, ettei välttämättä edes opettajaa tarvita siihen, että heistä tulee hyviä.. (O1)

Opettajan tuleekin pohtia, mikä aiheuttaa motivaation puutteen ja miten oppilaan oppimisesta olisi mahdollista saada jatkuvaa? Kyseisessä tilanteessa opettaja voi omilla kokemuksillaan antaa ohjeita esimerkiksi konserttitilanteisiin, musiikin estetiikkaan tai mitä ja miten tulisi muita soittajia kuunnella yhtyesoittotilanteessa. Lisäksi rumputunnin osallistavassa oppimisympäristössä oppilas ja opettaja voivat antaa opittuun aiheeseen omia näkökulmiaan, jolloin on mahdollista oppia uutta rumpujensoitosta (Kumpulainen ym. 2010, 51).

Käytännönläheiset ja luovuutta painottavat sovellukset motivoivat oppilasta harjoittelemaan. Opettajan kannattaa haastaa oppilastaan improvisoimaan ja kehittämään uutta opittujen taitojen pohjalta. Oppilaalle voidaan antaa tehtäväksi

improvisoida esimerkiksi rumpusoolo soveltaen rumputunnin aihetta, esimerkiksi uutta rytmiä tai tutustumisen alla olevan musiikkityylin rumpukomppia. Harjoituksen kehyksenä voi nuoremmilla oppilailla olla jokin mieleen painunut tapahtuma samalta päivältä. Vanhemmilta tai jo pidemmälle edenneiltä oppilailta voi jo vaatia tyylinmukaisempaa lähestymistä improvisointiin.

Oppilaille on hyvä mainostaa oppimisen kannalta laadukkaita konsertteja ja listata sopivia levyjä. Itse olen pyrkinyt kertomaan oppilaille varsinkin niistä hyvistä paikallisista konserteista, jotka ovat suhteellisen lähellä oppilaita ettei heidän tarvitsisi matkustaa kauas. Levylistaa tehdessäni olen koittanut löytää hyviä selkeitä ja helposti kuunneltavia levyjä, jotta oppilas pystyy löytämään esimerkit levyiltä ilman turhia pinnistelyjä. Hyväksi havaittujen levyjen ja konserttivinkkien avulla oppilas pystyy valitsemaan mielenkiintoisimman kuunneltavat. Konserteissa käymisellä ja kuuntelemisella voidaan myös auttaa oppilasta ylläpitämään musiikillisia mielikuvia (Anttila & Juvonen 2002, 33).

Kotitehtävänä oppilas voi tehdä kuunnelluista levyistä ja konserteista muistiinpanoja, joissa hän kertoo omista mietteistään muutamalla lauseella. ”Ihan hyvä” -tyyppiset vastaukset eivät riitä, vaan vastauksissa tulee olla oppilaan omia mietteitä. Yhdessä keskustelemalla jaetaan yhteisiä kuuntelu- ja soittokokemuksia, mikä antaa oppilaalle osallistumisen kokemuksia. Muistiinpanojen teko kehittää oppilaan musiikillista erottelukykyä ja motivoi tekemään lisää esimerkiksi transkriptioita suosikkilevyiltään.

Pidän oppilaiden kanssa levyraatia välillä pidempiä aikoja..(joka viikko uusi bändi, 3 biisiä jotka pitää kuunnella, ja antaa bändille arvosana 4-10-asteikolla.) tunnilla aina pitää kertoa jotain kappaleista ja ”Ihan OK” ei kelpaa vastaukseksi.. kannustan oppilaita kiinnittämään huomiota mm. tunnelmaan, soundeihin jne.. ns analyttistä kuuntelemista.. (O1)

Rumputunneilla käymistä harrastavat oppilaat ovat hakeutuneet tunneille harrastamisen, yhdessäolon ja musiikin terapeuttisen ominaisuuden vuoksi. Soittoharrastus antaa vaihtelua arkeen ja oppilas pääsee konkreettisesti käymään jossain muullakin kuin koulussa ja kotona. Harrastuksessa opitaan kuitenkin jotain uutta rummuista. Tunneilla käymistä harrastavien oppilaiden kohdalla soittotuntien sisällöllinen tarjonta painottuu yhdessä tekemiseen, kuten musiikin

ja taustanauhojen kanssa soittamiseen, ja erityisesti oppilaalle mielenkiintoisten asioiden oppimiseen, kuten oppilaan lempiartistin tai -musiikkityylin kappaleiden soittamiseen ja opetteluun. Opettaja ei pyri niin aktiivisesti haastamaan oppilastaan uusilla tehtävillä kuin rumpujensoitosta kiinnostuneiden oppilaiden kohdalla. Tärkeintä on käyttää rumputunnin aika hyvin hyödyksi ja soittaa paljon rumpuja yhdessä. Erään oppilaani kanssa olemme käyttäneet 30 minuuttisia rumputunteja soittamalla vuoronperään sekä hänen lempiartistinsa kappaleita että itseni valitsemissa kappaleita. Tällä tavoin oppilas saa tuttujen kappaleiden keräämisen lisäksi myös uusia musiikillisia vaikutteita.

Ei mitään väkisin tuputtamista tai paradiddlen pakkosyöttöä... (O4)

Oppilaan saadessa soittaa opetukseen sopivien kappaleiden kanssa ja opetuksen sisältäessä hyviä käytännön esimerkkejä voidaan puhua tekemällä oppimisesta (Ahola ym. 2005, 13). Kokemusten avulla rumputunnin perustiedosta, esimerkiksi rytmikasta, kehitetään erehdysten ja yritysten avulla omaa ammattitaitoa, joka kasvattaa samalla oppilaan muusikkoutta (Anttila & Juvonen, 2005, 33). Rumputunneilla käymistä harrastavat oppilaat voivat tällä tavoin myös oppia uutta ja kiinnostua enemmän itse rumpujen soitosta. Musiikki- ja käytännönesimerkkien tulee kuitenkin olla tarpeeksi selkeitä, jotta se tukee oppilaan oppimista.

6.2 Tavoitteet ja tavoitteisiin pääseminen

Opettajat asettavat omalle opettamiselleen lyhyempiä ja pidempiä tavoitteita. Samoihin päämääriin on mahdollista päästä monella tapaa, joten halusin kyseilyn avulla selvittää kokeneempien opettajien käyttämiä opetusmenetelmiä ja ajatuksia opettamisesta. Opetuskokemusten löydettyjen keinojen avulla opettajan persoonallisuus näkyy rumputuntien toiminnassa. Persoonalliset oppituntien sisällöt ovat parhaimmillaan ainutlaatuisia ja antavat innostavia oppimiskokemuksia.

Soittotuntien opetussisältöjä mietittäessä oppilaskohtainen opetussuunnitelma oli usean opettajan ratkaisu. Henkilökohtainen opetussuunnitelma antaa oppimiselle oikean suunnan sekä tukee oppilasta pääsemään pidempi aikaisiin oppimistavoitteisiin. Opettaja pystyy myös pitämään opettamisessaan punaisen langan, jonka avulla aiheet eivät vaihtelee liikaa. Rumpujensoiton perusopetuksen tapahtuessa musiikkioppilaitoksessa, jossa ei ole noudatettavaa opetussuunnitelmaa, oppilaskohtaiset henkilökohtaiset opetussuunnitelmat ovat todella tärkeitä.

X-oppilaitoksissa [oppilaitoksen nimi] ei ole "tutkinto-pakkoa" joten ei ole mitään noudatettavaa opetussuunnitelmaakaan. Siis pakollista sellaista. Se on kaksipiippuinen miekka, sillä omassa opetuksessa ei voi tukeutua siihen, vaan jokaisen oppilaan kohdalle se on tehtävä itse. (O4)

Vastausten perusteella opettaja ja oppilas käyvät aktiivisesti ajatusten vaihtoa ja sopivat yhdessä tavoitteista. Tavoitteeksi voi asettaa esimerkiksi pidempien kappaleiden valmiiksi hiominen kolmen viikon aikana, isomman rytmi tai tyyli kokonaisuuden harjoittelu lukuvuoden aikana. Erilaisista tavoitteista huolimatta, jokainen vastaaja oli sitä mieltä, että soittotunneilla täytyy olla hauskaa ja sisällön tulee olla monipuolista.

Yhteisillä päätöksillä annetaan oppilaalle mahdollisuus osallistua rumputuntien tapahtumiin. Rumputuntien osallistavassa oppimisympäristö oppilaalla on mahdollisuus vaikuttaa tapahtumiin, mikä antaa oppilaalle positiivisia osaamisen kokemuksia. Oppilaan oppimiselle on tärkeää, että oppilas saa kokemusta erilaisista soittotilanteista, koska vain soittamalla voidaan sisäistää rumputunneilla saatu oppi ja käyttää niitä esimerkiksi konserttitilanteissa.

Kahdella setillä soittaminen, kappaleiden soittaminen, pianon kanssa soittaminen jne.. (O1)

Lopuksi soitetaan "taustanauhan" kera jotain biisiä, joka tukee juuri opettuja asioita. (O2)

Biisien soittelua / komppien kuuntelua / rumpuvideoita (O4)

Myös opettajan esimerkki samassa tilanteessa on tärkeä vertailukohde oppilaalle.

Voin myös itse demonstroida asioita bändin kanssa. (O3)

Opettajan esimerkin tärkeyttä tukee praksiaallinen musiikkikasvatusfilosofia, joka painottaa kuuntelun ja tekemisen vuorottelua. Mielestäni vuorottelu rumpu-tunnilla on molemmille hyvä tapa oppia uutta: oppilas ja opettaja kuuntelevat toistensa soittoa ja pyrkivät soittamaan kyseisen tehtävän mahdollisimman hyvin käyttäen omia soittotaitojaan, mutta hieman eri tarkoituksessa. Oppilas pyrkii oppimaan uutta soittamalla ja kuuntelemalla kun taas opettaja pyrkii tasokkaalla soittamisellaan antamaan hyviä esimerkkejä oppilaalle.

Tavoitteisiin pääseminen on hankalaa, mikäli oppilaalla ei ole motivaatiota harjoitella saamiaan harjoituksia. Motivaation löytämiseksi koitetaan aktiivisesti etsiä keinoja keskustelemalla esimerkiksi oppilaan rumpuharrastuksen tarkoituksesta. Rumputunneilla voidaan kuunnella myös musiikkia rumpujensoiton vastapainoksi, minkä kautta motivaatiota harjoitteluun koitetaan löytää lisää.

Musiikinkuuntelun kautta pyrin oppilasta innostamaan jatkuvasti treenaamiseen. Pidän oppilaiden kanssa levyraatia välillä pidempiä aikoja..(joka viikko uusi bändi, 3 biisiä jotka pitää kuunnella, ja antaa bändille arvosana 4-10-asteikolla.) tunnilla aina pitää kertoa jotain kappaleista ja "Ihan OK" ei kelpaa vastaukseksi.. kannustan oppilaita kiinnittämään huomiota mm. tunnelmaan, soundeihin jne.. ns analyttistä kuuntelemista.. (O1)

Ainahan varsinkin nuoremmalla oppilaalla ei ole selkeää visiota mitä haluaa tai kiinnostaa, joten yrittää onkia niitä ja rakentaa henkilökohtaista opetussuunnitelmaa sen pohjalta. (O6)

Toki myös jonkinlaista musiikkikasvatusta, opettaa oppilaita musiikin kuuntelijoiksi ja kuluttajiksi. Heitellä esimerkkejä musatyyleistä ja "name-droppailla" ruompaleita ja miksi ei muitakin muusikoita, joihin kannattaa tutustua. (O4)

6.3 Mielipiteitä nuottien käytöstä rumputunneilla

Toiminnallisuus ja nuotit eivät poissulje toisiaan. Nuotit ovat erittäin tärkeitä tukivälineitä varsinkin vasta-aloittaneen rumpalin itsenäiselle harjoittelulle, koska musiikillinen erottelukyky ei välttämättä ole harjaantunut tarpeeksi korvakuulolla harjoitteluun. Vasta-aloittaneella rumpalilla ei ole myöskään tarpeeksi tietoa rumpujensoitosta, jotta hän voisi harjoitella ilman nuotteja.

Olen huomannut että alkuvaiheessa oppilas ei vielä osaa harjoitella korvakuulolta niin hyvin ja siinä tulee myös materiaalin puute ongelma, sillä äänitteitä ei ole paljoa tarjolla, missä harjoiteltaisiin perusasioita yhtä järjestelmällisesti kuin kirjoissa.. On tietysti erilaisista lähtökohdista aloitavia oppilaita. (O1)

Nuotit ovat muistiinpanoja rumputunnin aiheesta. Vasta-alkajan nuotteihin kannattaa kirjoittaa sanallisia lisäyksiä esimerkiksi tempoista ("hitaasti", "nopeasti"), voimakkuuksista ("forte tarkoittaa 'voimakkaasti'", "piano tarkoittaa 'hiljaa' ") tai fraseeraukseen liittyviä ohjeita ("soita pyöreästi", "ajattele että sinulla olisi kiire").

Musiikin perustason opetuksessa oppilaat ovat useimmin alakouluikäisiä, jonka kyselyn oppilas otos vahvistaa. Alakouluikäisen toiminnanohjaus ei ole tarpeeksi kehittynyt. Lapsia tulee ohjeistaa niin, että mahdollisimman monia aisteja ärsyttäviä ärsykeitä. Rumputunnilla opettaja voi antaa saman ohjeen suullisesti sekä visuaalisena ja auditiivisena esimerkkinä. Oppilas saa myös kinesteettisesti itse kokeilla, mikä on soittotaidon kehittymisen kannalta tärkeää (Jyväskylän yliopisto, 6.3.2015a).

Rumputunnin rytmikuviota harjoitellessa oppilas saa suullista ohjeistusta opettajaltaan sekä voi seurata katsellaan ja kuunnella opettajan esimerkkiä. Nuottitelineellä ja taululla oleva selkeä nuottikuvio rytmistä auttaa oppilasta seuraamaan opetusta. Henkilökohtaisessa opetussuunnitelmassa opettajan kannattaa ottaa huomioon oppilaan erityistarpeet, luonnollisin tapa oppia sekä oppilaan omat tavoitteet. Oikeanlaiset ohjeet ovat oppimiselle tärkeää, koska oppilaan herkkyyskaudelle väärän tyyppisten ohjeiden painotus voi hidastaa oppilaan oppimisesta (Nurmi. ym 2006, 24).

Ainakin alkuvaiheessa nuotinluku on varmasti isommassa roolissa, mutta myöhemmin ehkä laskisin painoarvoa enemmän käytännölle, siis bändisoittoon ja keikkailuun yms. joka onkin monelle ns. paras koulu kun asiat ei mene aina niinkuin ennalta luulis! (O5)

Nuotit ovat tärkeitä muistiinpanoja itsenäisen harjoittelun kannalta oppilaille, jotka ovat kiinnostuneita harjoittelemaan aktiivisesti kotona rumpujen soittoa. Muusikkouden kasvun kannalta nuotinlukutaito on myös tärkeä musiikin käytännöntaito, koska nuotit ovat universaali musiikin kieli. Nuotteja käytetään esi-

merkiksi bändikerhoissa, joten rumputuntien aiheita yhdistäessä oppilaan arkielämään nuotinlukutaidon opettaminen on olennaista. Ilman nuotinlukutaitoa oppilas ei pystyisi myöskään osallistumaan yhteissoittotilanteisiin samalla tavalla kuin nuotinlukutaitoiset oppilaat, minkä vuoksi soitto- ja harjoittelumotivaatio voi laskea. Itsenäisen harjoittelun kannalta nuotinlukutaito on tärkeää, koska useilta rumpujen soittoon keskittyneiltä internetsivuilta löytyy hyviä harjoituksia nuotteina.

6.4 Soittotuntien toiminnallisuus ja tekemällä oppiminen

Soittotuntien toiminnallisuus oli kyselyyn vastanneille hieman tuntematon käsite. Kyselyä laatiessa toiminnallisuutta olisin voinut avata hieman enemmän. Yksi vastanneista opettajista kiteytti toiminnallisuuden näin:

Toiminnallisuus tarkoittaa sitä, että tunneilla soitetaan (O2)

Toiminnallisuudeksi miellettiin harjoituksiksi, joissa opeteltavaa aihetta kokeillaan käytännössä erilaisissa soittotilanteissa ja erilaisten kappaleiden kanssa. Vastauksia tuki Aholan ym. (2005) kuvaus tekemällä oppimisesta, missä kouluopetuksessa saatu perustieto sovelletaan ”työharjoittelussa” opettajan opastessa ”työelämään” eli esimerkiksi musiikkioppilaitoksen bändikerhossa (Ahola ym. 2005, 13).

Rumputunnilla aiemmin harjoiteltua rumpukomppia voidaan soittaa useissa erilaisissa kappaleissa ja kokeilun avulla oppia käyttämään rumpukomppia käytännössä. Rumputunneilla harjoitellaan yleensä sitä, miten kappaleita kompataan, kun taas pianotunneilla harjoitellaan varsinaisesti itse kappaletta.

Beat-komppi itsessään voi olla mikä vaan miljoonasta biisistä, kun taas pianolla soitettu Ukko-Noa on aina Ukko-Noa. (O4)

Rumpujensoiton alkuvaiheessa rumpuihin tutustuminen on tärkeää: miten rummuista saadaan ääni, millaisia ääniä rummuista saadaan ja miten niitä voi soittaa? Rumputuntien toiminnalliset tehtävät antavat oppilaalle hyvän alun rumpu-

jensoittamiselle, koska tehtävien käytännön kokemusten avulla rumpujen ominainen ääni ja käyttö tulevat oppilaalle tutuksi (Ahola ym. 2005, 13).

Ensimmäistä kertaa tunneille tulevankin täytyy päästä heti soittamaan ja tuntemaan soittimen ääni ja kuinka se syntyy. (O2)

Teoriassa opitut taidot sovelletaan toiminnallisuuden avulla käytännön soittotaidoksi, mikä kartuttaa oppilaan ilmauksellisen ja metatason tietoa (Anttila & Juvonen 2005, 22).

Toiminnallisessa harjoituksessa esimerkiksi opettaja voi soittaa rumpujen sijasta pianoa tai rumputunnilla voi olla pienyhtye. Oppilas oppii soveltamaan oppimiaan taitoja rumputuntien toiminnallisten ja saa osaamisen kokemuksia harjoitusten avulla. Toiminnalliset harjoitukset valmistavat siis oppilasta toimimaan rumpalina yhteisissä eli työelämässä. Rumputuntien toiminnallisten harjoitusten roolia kuvaa hyvin Albert Järvisen lausahdus

Treenaamalla oppii treenaamaan ja soittamalla oppii soittamaan (Leppänen 1997, 22).

Tekemällä oppimiseen sisältyy paljon toistoja, erheitä ja yrityksiä. Toistojen avulla opeteltavaa taito siirtyy lihasmuistiin (Ahola ym. 2005, 13).

Ja että sen osaa soittaa, vaatii se toistoa ja toistoa - lihasmuisti. Linnunpönttö rakennetaan kerran sitten se on valmis, filli ei ole vielä valmis ensimmäisen läpisoiton jälkeen. (O4)

Opimme tunnistamaan myös kuulonvaraisesti, miltä tietty rumpukomppi kuulostaa. Nuotit sekä muut opettajan antamat ohjeet ja omat käytännön kokemukset tukevat oppilaan oppimista (Ahola ym. 2005, 12), mutta ainoastaan itse kokeilemalla pystyy oppimaan käytännön soittotaidon kunnolla.

Tekemisen kautta oppiminen on ainoa keino oppia asioita.. Jos osaat asiat vain teoriassa, niin et osaa niitä.. (O1)

Rumpujensoittamisen oppimista tekemisen avulla voidaan tukea kuunteluharjoitusten. Anttilan ja Juvosen mukaisessa (2005) harjoituksessa ääniesimerkin tai opettajan soittonäytteen jälkeen oppilas pyrkii toistamaan kuulemansa. Oppilas

pyrkii hyödyntämään omaa päättelyään, kriittistä ajattelua toimintaansa kohtaan ja soittotaitoja. Tällä tavalla soittotekniikan lisäksi oppilaan musiikillinen esteettinen ajattelu kehittyy ja käytännön tieto karttuu. (Anttila & Juvonen 2005, 21.)

Olen pyytänyt oppilaitani etsimään kappaleita, joihin opetettava asia kävisi. Oppilas voi myös itse kehittää aiheeseen sopivan harjoituksen, jolloin hän hyödyntää omia Aholan ym (2005) mukaisesti perustietojaan hyvistä harjoituksista peilaten tietoja opettajaltaan saatuihin hyviin harjoitusesimerkkeihin ja saaden käytännönkokemuksia harjoitusten kehittämisestä. Mielestäni harjoituksia kannattaa keksiä myös yhdessä, koska yhteistyöllä rakennetaan rumputunnille osallistava oppimisympäristö ja tuetaan sosiokulttuurista oppimista. Oppilas on tällöin täysivaltainen rumputuntiyhteisön jäsen, milloin hän voi oppia ja opettaa. (Ahola ym. 2005, 13.)

6.5 Rumputuntien aiheita musiikin perustasolla

Musiikin perustason opetuksessa rumputuntien aiheisiin vaikuttavat oppilaan ikä, kiinnostuksen kohteet ja taitotaso. Musiikkioppilaitoksessa noudatettava opetussuunnitelma ohjaa myös rumputuntien suunnittelua. Oppilaskohtaisten opetussuunnitelmien tärkeys korostuu silloin, jos musiikkioppilaitoksessa ei ole ns. tutkintopakkoa. Suunnittelussa käytetään apuna tuntikaaviota, jonka avulla käytettävä aika jaetaan sopiviin osiin.

Alku lämmittelyä / alku jamittelua / joku simppeleiden tekniikka homma, esim. rudimentti
 -Läksyjen tarkistuksia
 -Mennään asiassa eteenpäin / uutta asiaa
 -Biisien soittelua / komppien kuuntelua / rumpuvideoita
 -Uusien läksyjen läpikäynti / kertaus (varsinkin nuoremmilla oppilailla)
 (O4)

Rumputunneilla ensimmäisenä täytyy säätää rumpusetti oppilaalle sopivaksi. Rumpusetin säätämistä ei pidä unohtaa, koska se on tärkeää soittoergonomian ja hyvien soitkokokemusten kannalta.

Soittotunti alkaa rumpujen nopealla säädöllä... (O2)

Rutinoitunut säätäminen on tärkeää tekemisen kautta saatua käytännön tietoa, joka on tärkeää oppilaan muusikkouden kehitykselle (Ahola ym. 2005, 12; Anttila & Juvonen 2005, 23). Yhdessä tehty rumpusetin säätäminen ja alkulämmittely ohjaa oppilasta kokemusten avulla aloittamaan kotona omatoimiset harjoitukset samalla tavalla.

Säädön jälkeen on vuorossa yhteinen alkulämmittely tai -jammailu. Alkulämmittelyssä voidaan käyttää tuttuja soittotekniikkaharjoituksia, kuten esimerkiksi nuottipyramidiharjoitusta tai rudimentteja. Luovuuden ja ongelmaratkaisutaitojen kehittymisen kannalta oppilasta kannattaa rohkaista myös keksimään itselleen sopivia alkulämmittelyjä rumputuntien ohjeiden pohjalta. Ohjeiden avulla ja niiden omatoimisen kehittelyn avulla oppilas löytää myös itselleen sopivat harjoitustavat.

Rumputunneilla tehtävistä keskustellaan yhdessä ja keskustelujen pohjalta sovitaan seuraava opeteltava aihe. Yhdessä läpikäytyjen soitto- tai kuuntelutehtävien pohjalta seuraavaksi käydään uusia aiheita. Rumputunnin aika voidaan jakaa edellä mainitun tuntikaavion lisäksi kolmeen aihe osioon: kuunteluun, kokeiluun ja soittamiseen Chris Colemanin ns. ABC-practice methodin mukaan. Kyseinen ajan jakaminen on samoilla linjoilla praksiaalisena musiikkikasvatusfilosofian kanssa, jonka mukaan musiikilliset taidot ja musiikillinen erottelukyky kehittyy kuuntelun ja tekemisen vuorottelun avulla (Anttila & Juvonen 2005, 22).

Kyseiselle harjoitukselle löydetään oppilaan omalle taitotasolle oikea tapa soittaa harjoitus, mikäli hän jaksaa miettiä kriittisesti omaa toimintaansa ja pyrkii kuulemansa avulla löytämään ratkaisun. Kokeilu ja soittaminen antavat onnistumisen tunteita sekä tukevat kinesteettistä ja auditiivista oppimista eli käsin tekemällä ja kuulonvaraista oppimista (Jyväskylän yliopisto; Koppa, 6.3.2015a & b). Opettajan kannattaa myös kertoa oppilaalleen omista harjoitustavoistaan, koska käytännön esimerkit harjoitusrutiineista auttavat oppilasta kehittämään itselleen sopivat harjoitustavat (Ahola ym. 2005, 12).

Edellisten esimerkkien mukaisesti olen oppilailleni antanut läksyksi pitää harjoittelupäiväkirjaa. Päiväkirjan alkuun kirjoitamme yhdessä harjoitteluohjelman, jota harjoittelun tulisi noudattaa. Ajallisesti harjoittelun alarajaa en ole rajannut määritellyt, mutta suuntaa antavasti olen maininnut että 20-30 minuuttia päivässä olisi hyvä vähimmäisaika, mikäli harjoittelu tehdään keskittyneesti. Päiväkirjan tarkoitus on auttaa oppilasta huomaamaan oman harjoittelun rakenne ja saamaan harjoittelusta monipuolisempaa.

Opettajien kyselyssä ilmeni, että nuotinluku on tärkeä oppimista edistäviä taito, ja sitä haluttiin opettaa oppilaille.

Tuon tunneille jatkuvasti tehtäviä joita luetaan nuoteista [...] (O3)

Oppilaan nuotinlukutaitoa pyritään kehittämään transkriptio tehtävien avulla. Transkriptio tehtävät kehittävät myös soittotaitoja, koska kirjoitettava aihe tulee opetella soittamaan. Esimerkiksi 1/16-rumpukomppeja harjoiteltaessa transkriptio tehtäväksi olen antanut oppilailleni kuunnella ja kirjoittaa ylös Michael Jacksonin Rock with me –kappaleen rumpukompin. Radiossa paljon soitettavat kappaleet ja oppilaan musiikkimakua lähellä olevat kappaleet toimivat myös hyvin transkriptio tehtävinä. Toistojen avulla opetellaan soittamaan ja tarkistetaan oma nuotinnos. Nuotit toimivat perustietona, jonka avulla voidaan oppilaalle antaa hyvät käytännöntaidot yhtyesoittoon, johon oppilaan kehittyessä rumputunneilla pyritään keskittymään entistä enemmän (Ahola ym. 2005, 12).

[...] mutta myöhemmin ehkä laskisin painoarvoa enemmän käytännölle, siis bändisoittoon ja keikkailuun yms. (O5)

Nuottien luku- ja kirjoitustaitojen kehittymisen lisäksi transkriptio tehtävät kehittävät musikaalista erittelytaitoja ja innostavat etsimään uutta soitettavaa esimerkiksi lempiartistin levyiltä. Transkriptio voi olla hieman haastavampi oppilaan taitotasoon nähden, koska Vygotskyn (2006) mukaan opettajan ohjauksessa oppilas suoriutuu haastavammista tehtävistä ja pystyy pääsemään omalle potentiaaliselle kehitystasolle (Nurmi ym. 2006, 87). Opettajien vastauksissa tuli esille Vygotskyn teoriaan liittyvää haastamista.

Oppilaalle pyritään tarjoamaan yhtyesoittoa. Alkujamien lisäksi rumputuntien aiheena voi olla pienyhtyesoittoa, jolloin soittotunnille järjestetään joko oppilais- tai opettajista koostuva bändi. Opettajan läsnä ollessa oppilas saa välittömästi palautetta toiminnastaan ja oppimista voidaan ohjata oikeaan suuntaan. Yhtyesoitossa oppilas saa soveltaa yksityistunneilla saatua oppia käytäntöön. Yhtyesoitossa oppilas käyttää perustietojaan käytännössä, oppii uutta ja syventää jo aiempaa tietämystään (Ahola ym. 2005, 12). Soittotilanteissa myös oppilaan ilmauksellinen tieto kasvaa ja metatason musiikillinen ajattelu kehittyy (Anttila & Juvonen 2005, 22).

Rumputunnin loppuun jätetään aikaa kertaukselle, jolloin muistellaan tunnilla käytyjä asioita ja annetaan vielä viimeiset ohjeet itsenäiseen harjoitteluun. Kertaaminen on tärkeää erityisesti nuorempien oppilaiden kanssa, koska rumputunnin aikana uudet asiat voivat jo unohtua. Olen huomannut, että oppilaan kannattaa itse merkitä kotitehtävänsä opettajan avustuksella, koska tällöin tehtäviä muistetaan myös harjoitella kotona.

6.6 Rumputuntien aiheiden yhdistäminen oppilaan arkielämään.

Kyselyyn vastanneet opettajat ovat kertoneet oppilailleen omia kokemuksiaan harjoittelusta, yhtyesoitosta ja omaan rumpujensoittoharrastukseen vaikuttaneista esikuvista. Arkipäivän ja soittotuntien sitomista on auttanut myös esimerkkien ja vertauskuvien etsiminen oppilaan toisista harrastuksista tai kiinnostavista asioista, esim. jalkapallosta tai rullalautailusta.

Opettajan ja oppilaan välillehän muodostuu monesti tuttavuus suhde noin muutenkin, on hyvä tutustua oppilaaseen ja tietää myös hänen muusta elämästään, harrastuksista, koulusta, työstä yms. (O5)

Aktiivinen keskustelu oppilaan kanssa auttaa opettajaa pysymään ajan tasalla oppilaan soittotuntien ulkopuolisista asioista. Samalla opettaja saa vinkkejä, joiden avulla hän voi motivoida oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan taitojaan muuallakin kuin rumputunnilla. Kokemusten ja käytännön esimerkkien avulla oppilas pystyy itse tekemällä ja kokeilemalla saamaan hyödyllistä käy-

tännön tietoa esimerkiksi koulun bändikerhoa varten (Ahola 2005, 13). Motivoinnin lisäksi opittavasta aiheesta saadaan helposti ymmärrettävä ja konkreettinen, jos esimerkit ovat oppilaalle entuudestaan tuttuja toisesta yhteydestä.

Joistakin oppilaistahan muodostuu ihan kavereita ja ystäviä! Se tukee myös soittotuntien kulkua kun tuntee ihmisen jota opettaa. (O6)

Harrastuksista keskustelemalla ja omia kokemuksia jakamalla rumputuntien aiheet pystytään yhdistämään arkielämään. Eri oppimisympäristöjen yhdistäminen tukee oppilaan minäkuvan kasvua ja helpottaa ymmärtämään opittavien aiheiden yhteyksiä (Ahola ym. 2005, 12). Esimerkiksi rumpuja soittaessa ylitetään jatkuvasti kehon viiva. Mikäli oppilas harrastaa urheilulajia, jossa vaaditaan samoja motorisia taitoa, voidaan rumputuntien ja harrastuksen harjoitusta yhdistellä.

Erään jalkapalloa harrastavan oppilaani kanssa yhdistimme rumputuntien harjoittelun hänen joukkueensa harjoitusten kulkuun. Hänen mukaan jalkapalloharjoitusten alussa lämmitellään. Lämmittelyssä tehdään pieni alkulämmittelylenkki tai pelataan pienissä ryhmissä ”pikkupelejä”. Aloitamme rumputunnit hänen kanssaan alkulämmittelyllä ja –jamilla, jotka voidaan muistuttavat jalkapalloharjoituksen alkulämmittelyrutiineja. Seuraavaksi jalkapallo harjoituksissa on vuorossa tekniikkaharjoituksia, jota rumputunnilla vastaa rumputunnin varsinainen opeteltava aihe. Oppilaani mukaan jalkapallo harjoitusten lopuksi he pelaavat ja valmentaja on rohkaissut heitä käyttämään uutta tietoa hyödyksi pelissä. Rumputunnin lopuksi teemme toiminnallisia ja improvisointi harjoituksia, joissa käytämme harjoiteltua asiaa käytännössä. Kyseiset harjoitukset vastaavat jalkapallo harjoitusten loppupeliä. Oppilaani mukaan kyseinen harrastusten yhdistäminen on ainakin helpottanut häntä harjoittelemaan rumpujensoittoa paljon monipuolisemmin.

Rumputuntien aiheita yhdistetään oppilaan arkielämään, jotta oppilas saisi selkeämmän kuvan opeteltavasta aiheesta eikä niinkään motivoituakseen. Motivoinnin tulee lähteä oppilaasta itsestään. Aktiivisella keskustelulla tuetaan myös rumputunnin yhteisöllisyyttä ja vahvistetaan oppilaan osallisuutta (Jahnuainen (toim.); Kuorelahti ym. 2012, 280).

6.7 Oppilaiden luontevin tapa oppia

Kehityspsykologian mukaan kyselyyn vastanneista oppilaistani yksi eli varhaislapsuuden aikaa, kaksi keski-ikäistä henkilöä ja loput olivat keskilapsuusiässä (Nurmi ym. 2006, 18, 70 & 160). Kyselyn vastaukset luontevimmista oppimista-voista vastasivat Nurmen ym. (2006) mukaista kehityspsykologista käsitystä herkkyykskaudesta. Varhaislapsuuden herkkyykskauden oppimiselle tyypillistä on jäljittely ja sarjojen hahmottaminen. Varhaislapsuudessa lapsella on oma näkökulma, johon hän sitoutuu (Nurmi ym. 2006, 20.)

Keskilapsuudessa olevien eli 6-12 vuotiaiden oppilaiden oppimiselle hyödyllisintä oli päättelyä vaadittavat tehtävät, jolloin oppilas itse kokeilemalla ja päättelemällä ratkaisee ongelman (Nurmi ym. 2006, 72). Symbolien ymmärtäminen kehittyy myös keskilapsuuden aikana, jonka takia kirjainten opettelu aloitetaan jo ensimmäisellä luokalla. Kyseisessä iässä olevat oppilaani halusivat itse kokeilla, päätellä ja osata. Vastauksissa ei mainittu nuotteja lainkaan, joten olettaisin pitää ettei nuotteja vieroksuta. Nuotithan ovat musiikin kirjoitettua kieltä.

Katsomalla ensin toiselta ja sitten kokeilemalla itse. (o7)

Keski-ikäisten eli noin 40-65 –vuotiaiden oppilaiden luontevin tapa oppia oli myös itse kokeilemalla. Kuuntelu ja lukeminen oli heille luontaisia tapoja oppia. Heidän vastauksissaan itsenäinen harjoittelu ja asiaan tutustuminen nousi esille.

Itse kokeilemalla, kuuntelemalla, lukemalla. (o6)

6.8 Mitä rumputunneilta odotetaan?

Oppilaat odottivat rumputunneilta paljon. Useassa vastauksessa oli listattu paljon asioita, joita odotetaan rumputunnille tultaessa. Aiheet liittyivät usein soittamiseen. Vastausten perusteella oppilaat olivat tyytyväisiä rumputuntien toimintaan eivätkä halunneet nostaa esille saati toivoa mitään erityistä. Kahden oppilaan vastauksissa oli yksi selkeä toive.

Hän haluaisi soittaa "Panssarivaunu" –laulua. (o2)

Vastauksista tuli myös ilmi, että musiikin perustason opetuksen rumputunneilla halutaan päästä soittamaan erityisesti rumpukomppeja. Voi hyvinkin olla mahdollista, ettei vielä 6-12 –vuotiaana olla aivan tietoisia, mitä rummuilla on mahdollista tehdä. Tämä on opettajan tärkeää tiedostaa opetussuunnitelmia tehdessä.

Soitto tekniikka juttuja. (o5)

Uusien taitojen oppimisen lisäksi oppilaat haluavat ohjausta itsenäiseen harjoitteluun.

Saanut vinkkejä harjoitteluun tulevaisuudessa. (o6)

Harjoittelu ohjeet ovat jatkuvan oppimisen kannalta tärkeitä. Oppilaan oppiminen katkeaa pahimmillaan aina rumputuntien ulkopuolella, mikäli hän ei osaa harjoitella oikein. Opettajan omat kokemukset hyvistä harjoituksista auttavat oppilasta löytämään itselleen sopivat tavat harjoitella. Hyviä harjoittelu menetelmiä on mahdollista soveltaa rumpujensoitosta muihin harrastuksiin.

Edellä mainitsemani tapa jakaa harjoitusaika kolmeen osaan (teoria, kokeilu, soittaminen) sopii myös esimerkiksi jalkapalloon. Aluksi pidetään alkulämmitteilyä ja tekniikkaharjoittelua. Seuraavaksi harjoitellaan uutta asiaa sopivan harjoituksen avulla. Lopuksi pelataan, minkä aikana on mahdollista kokeilla käytännössä uutta asiaa.

Selkeiden toiveiden avulla opettaja ja oppilas voi yhdessä sopia rumputuntien sisällöistä sekä tavoitteista. Oppilas saa osaamisen kokemuksia ja osallisuuden tunteen, kun hänelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöön. Rumpujensoiton ollessa harrastus ja opetuksen ollessa oppilaslähtöistä, toiveiden huomioiminen on tärkeää sekä kohteliasta opetusta suunniteltaessa. Oppilaani ovat saaneet esimerkiksi valita muutamista levy vaihtoehdoista yhden, jonka he kuuntelevat. Olen antanut heille myös mahdollisuuden keksiä seuraavalle tunnille aiheen tai tehtävän, jonka sisällytämme seuraavan tunnin ohjelmaan osittain tai kokonaan. Pidempi aikaisempia teemoja emme ole oppilaiden kanssa

käyneet, mutta uskoisin että opetuksessa ollessa jokin yhtenäinen teema, kuten musiikkityyli tai artisti, voisi olla motivoiva ja syventävä vaikutus oppimiseen.

Omien toiveiden täytyessä oppilas kokee olevansa osa rumputunnin yhteisöä. Kumpulaisen ym. (2010) mukaan vaikuttamisen mahdollisuus kehittää oppijaan toimijuutta oppimistilanteessa. Soittotekniikan kehittymisen lisäksi oppilas kehittää omia sosiaalisia taitojaan, joiden avulla hän pystyy toimimaan asiantuntijana muussa yhteisössä, esimerkiksi kavereiden yhteisessä bänditoiminnassa (Kumpulainen ym. 2010, 51 & 57.)

6.9 Mitä parannettavaa rumputunneilla olisi?

Soittotunneille toivottiin enemmän soittamista ja monipuolista tekemistä.

Mitä voisi tehdä enemmän?
- Soittaa (o8)

Vastaus antoi selvän vastauksen, että rumputunnit tulisi sisältää enemmän itse soittamista. Alakouluiässä lapset ovat tottuneet, että heillä on paljon tekemistä jatkuvasti. Jos rumputunnin aihe keskittyy vain muutamaaan asiaan, oppilas kylästy helposti. Mikäli rumputunnilla on vain yksi kantava teema, sitä pitää käsitellä monella eri tavalla. Teeman käsittely useilla pienillä tehtävillä pitää hyvin lapsen valppaana. Lapset väsyvät myös nopeasti, joten on muistettava pitää opetuksessa pieniä taukoja ja jutella tai tehdä muutakin kuin soittaa. Opettajalla on mahdollista saada uusia ideoita tunnin harjoituksiin taukokeskusteluista, joten opettajan on suotavaa pitää korvansa auki mahdollisten vinkkien varalta. Erään oppilaani kanssa kehitimme tunnin lopuksi rumpukappaleen, jonka aiheen me saimme juuri taukokeskustelujemme avulla. Aiheen yhdistimme tunnilta käytävään rytmiiikkaan. Käytämme edelleen kappaleen pohjaa usein muissakin rytmiiikkatehtävissä.

Rumpuluokkien ahtauteen toivottiin parannusta.

Huoneessa on ahdasta. (o8)

Olen samaa mieltä oppilaitteni kanssa tilojen ahtaudesta. Ihanteellinen rumpuluokka olisi avara, jossa olisi hyvin tilaa esimerkiksi musiikinkuuntelulle tai kehollisille harjoituksille. Opinnäytetyöni ajan olen opettanut rumpuluokissa, joissa on ollut kaksi rumpusettiä, sähkökitara ja –basso vahvistimeen. Huoneet ovat olleet sopivia opetukseen, mutta ylimääräistä tilaa muulle toiminnalle ei juurikaan ole ollut. Tämä on varmasti vaikuttanut siihen, että oppilaista luokat ovat tuntuneet ahtaille. Varsinkin keskinuoruuden iässä olevien lasten elämä on täynnä tekemistä ja leikkejä. Rumpujensoittoa voidaan verrata heidän kohdalla musiikilliseen leikkimiseen. Mitä enemmän lapsilla on tilaa touhuta, sitä parempi. Rumputunnilla päätarkoitus on kuitenkin soittamisella ja musiikin harrastamisella, joten leikit voivat olla loppukevennyksiä tai alkujamittelun aiheita.

Oppilaan oman osaaminen parantaminen liitettiin yhdeksi rumputuntien parannus mahdollisuuksiin.

Oppilaan osaaminen jäänyt vielä vähäiseksi kotona harjoittelun puutteen sa (o6)

Oppilaat tiedostavat itse, jos harjoittelu on jäänyt vähälle. Vähäinen harjoittelu voi johtua ajanpuutteesta tai siitä ettei oppilas ole saanut tarpeeksi ohjausta harjoitteluun. Vastausten perusteella oppilaat haluavat kuitenkin tietoisesti kehittyä ja vaikuttaa rumputuntien tapahtumiin omalla osaamisellaan. Halu päästä kokeilemaan rumputunnilla saatuja oppeja konkreettisesti käytäntöön ilmeni myös vastauksissa ja tuntityöskentelyssä. Oppilaiden vastaukset tukevat Aholan ym. (2005) väitettä, että tekemällä oppiminen on edellytys oikean käytännön tiedon saamiselle (Ahola ym. 2005, 12).

6.10 Mikä on ollut mukavinta rumputunneilla?

Kyselyyn vastanneiden oppilaiden mielestä mukavinta tähän asti pidetyissä rumputunneissa on ollut yksin ja yhdessä soittaminen, ts. perustiedon soveltaminen käytäntöön (Ahola ym. 2005, 12). Soittamisen lisäksi musiikinkuuntelu ja yhteisten kappaleiden kehittäminen on jäänyt oppilaillani mieleen. Oppilaiden omat sävellysten ja ideoiden sisällyttäminen rumputuntien aiheisiin on innostanut heitä harrastamaan rumpujen soittoa.

biisien soittaminen samalla kun niitä kuunnellaan. (o1)

Pupunpäivä. (o5)

Nurmen ym. (2006) mukaan varhaislapsuuden, keskilapsuuden ja aikuisuuden oppimiseen kuuluu tekemällä oppiminen ja itse kokeilu. Jokaisella eri herkkyyksikaudella tekemällä oppimisella on hieman eri painotukset: varhaislapsuudessa seurataan, keskilapsuudessa päätellään ja aikuisuudessa tutkitaan itsenäisesti. (Nurmi ym. 2006, 20, 81 & 161.) Oppimistavan lisäksi vastauksissa näkyi oppilaiden arkielämä, joka on täynnä tekemistä ja yhdessä.

Oppilaiden mielestä on ollut mukavaa, että opettajalla on ollut innostava ote soittotunneilla. Oppilaan asenteisiin ja motivaatioon vaikuttaa opettajan oma asenne ja innostus opetettavaa aihetta kohtaan. Mikäli opettaja on laiska oppilaiden läsnä ollessa tai ei ole kiinnostunut opettamaan on hyvin todennäköistä ettei oppilaskaan jaksa pitkään olla kiinnostunut tai motivoitunut harrastamaan rumpujensoittamista.

Uusien asioiden oppiminen ja oppilasta kiinnostaviin ongelmiin ratkaisujen saaminen on myös ollut oppilaiden mielestä mukavaa.

On ollut mukavaa oppia. (o3)

Opettajan auttaessa oppilastaan ratkaisemaan oppilasta kiinnostavan ongelman, oppilas saa osaamisen kokemusten lisäksi yhteisöön kuuluvuuden tunteita. Kokemusten avulla voidaan soittotaidon kehityksen lisäksi tukea oppilaan

muusikkouden kehitystä, mikä on musiikin perusopetuksen yksi tavoite (Iisalmen musiikkiopisto, 29.11.2014).

7 Yhteenveto ja pohdinta

Tutkimusaineistoa on kerätty kyselytutkimuksena. Tiedonkeruu menetelmänä tutkimuksessa on käytetty kahta erillistä kyselyä. Kyselyiden yhteydessä vastaajille on mainittu ettei heidän nimiään julkaista. Ennen aineiston analyysiä koodasin opettajien vastaukset (O1, O2..) ja oppilaiden vastaukset (o1, o2..) Tuloksista ja aineiston analyysistä olen poistanut kaiken tiedon, joiden avulla vastanneiden henkilöllisyys voisi paljastua.

Aineistoja kerätessä kyselyiden ohessa ilmoitin vastaajille ettei heidän nimiään tulla julkaisemaan. Aineistoa analysoidessa koodasin vastaukset. Kyselyyn osallistuneet oppilaat ja opettajat ovat saaneet vastata kysymyksiin omalla ajallaan, joten vastaamiseen on voitu paneutua ajan kanssa. Kyselyihin valitut vastaajat olivat entuudestaan tuttuja ja he tiesivät kyselyn aiheen tärkeyden. Vastauksista ilmenikin, että vastauksia on mietitty.

Oman rumpujensoiton opetuksen kokemuksellani olen voinut kriittisesti analysoida aineistoa. Opinnäytetyössäni olen hyödyntänyt kyselyaineiston lisäksi aiheeseen liittyvää teoreettista kirjallisuutta sekä opetuksessani käyttämiäni soitto-oppaita. Kyselytutkimuksen lisäksi keräsin aineistoa opetuspäiväkirjan avulla ja keskustelemalla muiden rumpujensoiton opettajien kanssa.

Opettajien vastausten mukaan musiikinperustason opetuksen tulisi erityisesti olla innostuva soittohetki, josta sekä oppilas että opettaja nauttii. Harjoituksiin haettiin esimerkkejä oppilaan muista harrastuksista, jotta uusi asia olisi helpompi hahmottaa. Rumputuntien avulla oppilaalle haluttiin luoda hyvä suhde musiikkiin.

Musiikin perustasolla rumputunneille pyritään järjestämään erilaisia soittotilanteita, kuten kahdella setillä soittamista, duo-soittoa, eli oppilas soittaa rumpuja ja opettaja jotain muuta soitinta, jonka soittamisen hän hallitsee tarpeeksi hyvin auttaakseen oppilasta oppimaan, sekä yhtyesoittoa. Erilaisilla soittotilanteilla pyritään antamaan oppilaille monipuolisia soittokokemuksia, joissa he pystyvät käyttämään joko aiemmin opittuja taitoja tai tunnilla käsiteltyjä aiheita. Opettajien vastausten perusteella musiikin perustason rumpujensoiton opetus painottuu kuitenkin enemmän rumputunneilla kahdella rumpusetillä soittamiseen. Tämä herätti minut miettimään, tulisiko yhteissoittoa tarjota oppilaille enemmän jo paljon varhaisemmassa vaiheessa. Mielestäni yhtye- ja ryhmäopetusta tulisi lisätä, koska rytmimusiikin rumpujensoitto on yhtyesoittoon vahvasti sidonnainen.

Nuotit ja käytännöntaidot ovat toisiaan tukevia taitoja. Rumputunnista on mahdollista tehdä innostava opetustuokio kun rumputunnit sisältää sopivassa suhteessa nuotteihin pohjautuvaa harjoittelua ja käytännön tekemistä. Oppilaan oma motivaatio vaikuttaa rumputuntien sisältöön ja siihen, saadaanko rumputunnista rakennettua innostava oppimistilanne. Motivaatiota rumpujensoiton harrastamiseen pyritään löytämään yhdistämällä rumputuntien aiheita oppilaan arkielämään sekä keskustelemalla rumpuharrastuksen tarkoituksesta ja yhteisistä tavoitteista.

Musiikin perustason rumpujensoitonopetuksessa tarkoitus on tukea oppilasta rakentamaan itselleen hyvä suhde musiikkiin. Oppilaiden ja opettajien vastauksista ilmeni, että rumputunneille ilmoitaudutaan joko silloin kun halutaan päästä käymään konkreettisesti harrastuksessa tai silloin kun halutaan erityisesti oppia soittamaan rumpuja. Molemmissa tilanteissa opetuksessa painotetaan hieman eri asioita. Tärkeintä on, että rumputunnit ovat mukavia soittohetkiä, joissa oppilas ja opettaja voivat yhdessä vaikuttaa rumputuntin tapahtumiin. Oppilaat tiedostivat, että omalla panostamisella ja harjoittelulla he voivat vaikuttaa rumputuntien sisältöön. Oppilaille on myös tärkeää, että opettaja itse innostunut sekä opettamaan rumpujen soittoa että soittamaan rumpuja.

Oppilaskohtaisilla opetussuunnitelmilla oli tärkeä asema suunnittelussa, varsinkin opetuksen tapahtuessa musiikkioppilaitoksessa, jossa ei ole noudatettavaa

opetussuunnitelmaa. Suunnitelmissa tuli ottaa huomioon oppilaan ikä, harrastuksen tarkoitus, oppilaan toiveet sekä erityistaidot. Tuntien suunnittelussa hyödynnettiin erilaisia tuntikaavioita, kuten Chris Colemanin ns. ABC-practice metodin mukaista kaavaa.

Opinnäytetyö tutkimuksella olen laajentanut näkemystäni oppimisesta oppijalähtöisenä kulttuurisidonnaisena ilmiönä, johon vaikuttaa oppijan ympäröivä kulttuuri ja yhteisölliset tavat. Oppija on aktiivinen tiedon etsijä, joka syventää tietämystään kokeilujen ja kokemusten avulla. Rumputuntien perustietoa oppilaan tulee päästä kokeilemaan itse niin pian kuin taidot sen sallivat. Oppimisen helpottamisen lisäksi rumputuntien aiheiden liittäminen oppilaan arkielämään auttaa saamaan tarpeellisia käytännön tietoa siitä, miten eri tilanteissa hänen tulisi rumpalina toimia. Nuotit eivät vähennä rumputuntien kiinnostavuutta vaan toimivat auttavina ohjeina, joita tarvitaan laadukkaaseen itsenäiseen harjoitteluun. Nuotit ovat erittäin tärkeitä varsinkin aloittelevalla rumpalilla.

8 Jatkotutkimussuunnitelma

Opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen olen ajatellut kehittää omaan käyttöön sopivia opetusmenetelmiä ja harjoituksia opetustyön ohella. Koen opinnäytetyötutkimukseni avulla saaneeni laadukasta käytännön tietoa soveltamalla oppimisteorioita ja kyselyiden tuloksia opetukseen. Opettajana minun tulee ylläpitää ja kehittää omaa ammattitaitojani, jotta pystyn tarjoamaan oppilailleni laadukasta ja nykyaikaista opetusta. Opinnäytetyöni valmistumisen jälkeen jatkan käsittelemieni asioiden tutkimista opetustyöni ohella, jotta pystyn jatkossakin tukemaan oppilaitteni toiminnallista oppimista sekä motivoida heitä itsenäiseen harjoitteluun.

Opinnäytetyöprosessin aikana aloitin Itä-Suomen yliopistossa kasvatustieteen opinnot. Opinnäytetyöni olen pyrkinyt tekemään siten, että voin hyödyntää sen tuloksia myös yliopisto-opinnoissani. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön käy-

täntöpainotteisuus antavat minulle hyvät lähtökohdat syventävimpiin tutkimuksiin. Opinnäytetyö tutkimuksen aikana heräsi kysymys, pystyisikö rumputunneilla käytettäviä menetelmiä soveltamaan myös muiden instrumenttien opetukseen tai muihin musiikin perustason oppimisympäristöihin, esimerkiksi yhteysoittoon.

Lähteet

- Ahola, S. Kivelä, S & Nieminen M. 2005. Tekemällä oppii – Työssä oppimisen käytäntöjä ammattikorkeakouluissa. Turku: Digipaino.
- Anttila, M. & Juvonen, A. 2002. Kohti kolmannen vuosituhatosen musiikkikasvatusta. Joensuu: University Press.
- Elliot, D. J. 1995. Music Matters. Oxford University Press.
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Happonen, M. 2010. Puhkua pilliin – Alkeisopas puhallinryhmän johtajille. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Iisalmen musiikkiopisto,
<http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Kulttuuripalvelut/Yla-Savon-musiikkiopisto/Opetussuunnitelma>
- Ikonen, O. 2009. Ajattelun ja ongelmaratkaisutaitojen kehittäminen. Teoksessa Ikonen, O. & Krogerus, A (toim.). Ainutkertainen oppija: erilaisuuden ymmärtäminen ja kohtaaminen. Jyväskylä: PS-kustannus. 136-150.
- Jyväskylän yliopisto, Koppa. Saatavilla:
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/oppimisesta-ja-opettamisesta/auditiivinen-oppiminen>. Luettu 6.3.2015a
- Jyväskylän yliopisto, Koppa. Saatavilla:
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/oppimisesta-ja-opettamisesta/kinesteettinen-oppiminen>. Luettu 6.3.2015b.
- Kuorelahti, M. Lappalainen, K. & Viitala, R. 2012. Sosioemotionaalinen kompetenssi ja osallisuuden kokemus. Teoksessa Jahnukainen, M (toim.). Lasten erityishuolto ja -opetus Suomessa. Tampere: Vastapaino. 277-298.
- Kumpulainen, K. Krokfors, L. Lipponen, L. Tissari, V. Hilppö, J. & Rajala, A. 2010. Oppimisen sillat: kohti osallistavia oppimisympäristöjä. Helsinki. CICERO Learning. Helsingin yliopisto.
- Leppänen, L. 1997. Luovat Rummut – Seuraava sukupolvi. Helsinki: Selvät Sävelet Oy.
- Linnankivi, M, Tenkku, L. & Urho, E. 1988. Musiikin didaktiikka. Porvoo: WSOY.
- Nurmi, J-E. Ahonen, T. Lyytinen, H. Lyytinen, P. Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Porvoo: WSOY.
- Peda.net, Veräjä. Saatavilla: <http://peda.net/veraja/ranua/opo/optuki/tekniikat>. Luettu 8.12.2014
- Poikela, E. 2004 Ongelmaperustainen oppiminen. Tampere University Press.
- Puutio, M. 2014. ”Kuuntele ope, ihana ääni!” - Kohti luovaa instrumenttipedagogiikkaa. Kokkola: Välikangas.
- Uusikylä, K. & Atjonen, P. 2005. Didaktiikan perusteet. WSOY.

Liitteet

Liite 1. Kysely opettajille

Hei,
teen tutkimusta rumpujensoiton toiminnallisesta oppimisesta. Kysymysten vastauksia hyödynnän opinnäytetyössäni. Nimiä ei julkaista.

Oppilaitos, missä opetat tällä hetkellä.

Mitä mielestäsi soittotuntien täytyy tarjota oppijalle?

Onko nuotinluku- vai käytännöntaidot tärkeämmät?

Kuinka pyrit pääsemään tähän tavoitteeseen?

Mitä mielestäsi tarkoittaa soittotuntien toiminnallisuus?

Entä tekemisen kautta oppiminen?

Millainen on yleisin soittotuntisi sisältö?

Millä tavoin pyrit yhdistämään soittotunnin oppilaan muuhun elämään?

Kiitos jo etukäteen vastauksistasi!

Liite 2. Kysely oppilaille 22. ja 24.9.2014

Kyselyllä haluaisin hieman tiedustella mielteitä alkaneesta syksystä, soittamisesta sekä tulevaisuuden toiveista. Kysymysten alle on jätetty tilaa vastauksille.

- 1) Millä tavoilla opit mieluiten uusia asioita? (Esim. kuuntelemalla, lukemalla, kokeilemalla itse, seuraamalla toisen esimerkkiä..)
- 2) Mitä odostat soittotunneilta? (Yhteissoittoa, ”hengailua”, musiikin kuuntelua, soittotekniikkaa..)
- 3) Mikä on ollut mukavinta tähän asti pidetyissä tunneissa tunneissa? (Jo pidempään tunneillani olleet oppilaat voivat kertoa myös aikaisemmista tunneista)
- 4) Mikä on ollut soittotunneilla asia, jota pitäisi parantaa? (Tuntien aiheet, ajankohta, opettajan opetustyyli..)

Kyselyn tarkoituksena on parantaa tuntien laatua ja tehdä tunneista motivoivia ja innostavia. Hyödynnän kyselyn tuloksia myös omassa opinnäytetyössäni, jossa analysoin omaa opetustani, ja tutkin tekemisen kautta oppimisen tärkeyttä instrumenttiopetuksessa.

Uusien taitojen oppimisessa myös oman oppimisen itsearviointi on hyvä työkalu, koska tiedostamalla itselleen sopivat oppimistavat oppimisesta tulee innostavaa, kiinnostavaa ja nopeaa

Kiitos vastauksista jo etukäteen. Palautus seuraavalle soittotunnille.
-Valtteri Happonen